

ČESKOSLOVENSKÝ SPISOVATEL

VÍTĚZSLAV NEZVAL MANON LESCAUT

OSOBY

Manon Lescaut Pierre, její opatrovník Marcela, její služka Rytíř des Grioux Tiberge Duval Jeho sluha Duval syn Jeho sluha Modesta Italský šlechtic Hostinský z Amiensu Vetešník u kostela Krčmářka z Havru Velitel výpravy Slepý žebřák Synelet studenti, policisté trestankyně lidé z dostavníku kněží

SCÉNY

I. OBRAZ před zájezdní hospodou v Amiensu II. OBRAZ v pařížském bytě Manon a rytíře des Grioux III. OBRAZ před sakristií blízko vetešníka IV. OBRAZ v Duvalově bytě V. OBRAZ v jiném bytě Manon a rytíře des Grioux VI. OBRAZ v bytě Duvala syna VII. OBRAZ v přístavní krčmě v Havru Hlavní přestávka po IV. obraze

PRVNÍ OBRAZ Nádvoří zájezdní hospody v Amiensu. Vlevo pod terasovou stříškou dva nebo tři kulaté stolky, jak bývá ve francouzských kavárničkách. Nad stříškou dvojkřídlé dveře se staženými žaluziemi, vedoucí na balkón. Když se tyto dveře otevrou, je vidět část hotelového pokoje, kousek postele, zrcadlo a tapetovou zeď. Napravo stanice, kam přijíždějí dostavníky. Tato stanice je za zídou, takže z přijíždějících a odjíždějících dostavníků je vidět jenom jejich horní část a horní část hlavy koní. Na nádvoří je několik soudků a plechové reklamy na aperitivy.

SCÉNA PRVNÍ Des Grioux, Tiberge a několik studentu, hostinský, odjíždějící lidé.

Při otevření scény právě odjíždí za zídou dostavník s několika cestujícími. Studenti, des Grioux a Tiberge sedí pod terasovou střechou u kulatých stolků. Hostinský přinesl püllitrové baňky vína a odchází. Studenti si nalévají. Sedí v jednom hloučku, jen des Grioux a Tiberge se drží poněkud stranou. Na rozdíl od studentů nemají vedle sebe cestovní zavazadla. První student zacinkáním na skleničku soustředí na sebe pozornost všech. Povstane a je vidět, že se chystá k přípitku. PRVNÍ STUDENT Než odjedeme z Amiensu, než rozjedem se na prázdniny, ten na onu, ten na tu stranu, napijeme se medoviny! Studenti, každý z nás je jiný! Ne každý stejně vypije, (k Tibergeovi) Pij, svatoušku, a nebuď líný, (káravě potřeše hlavou) ó Tiberge, ó des Grioux!

DRUHÝ STUDENT Neznáme bázeň ani hanu. Ať žijí sladké Jacquelyny!

PRVNÍ STUDENT Tiberge chce tedy sloužit Pánu, (s přehnaným soucitem) žít bez dětí, žít bez rodiny.

TŘETÍ STUDENT Bude nám obstarávat krtiny!

STUDENTI Buď zdrav, čím víc kdo užije!

PRVNÍ STUDENT Buď zdrav, kdo plodí zdravé syny

STUDENTI (káravě) Ó Tibergi, ó des Grioux! PRVNÍ STUDENT (k des Griouxovi) Až svedeš, chlapče, první pannu,

DRUHÝ STUDENT ó, až tě svedou krinoliny,

PRVNÍ STUDENT přelezeš přes klášterní bránu řka, Bože, odpusť mi mé viny!
Jsou předsevzetí, jsou však činy,

STUDENTI o něž se všechno rozbije.

TIBERGE Žádný hřích není bez příčiny,

STUDENTI ó Tibergi, ó des Grioux!

TIBERGE Nebudte, hoši, jako třtiny!

STUDENTI (dopíjejí) Na shledanou!

TIBERGE (melancholicky) Ne!... Adie...

PRVNÍ STUDENT (dopije do dna) Ať žije krása kocoviny! (Poněvadž přijel dostavník, studenti uchopí zavazadla a objímají na rozloučenou Tiberge a des Grioux.)

STUDENTI (horoucně) Ó Tibergi, ó des Grioux!

(Studenti běží k dostavníku. Tiberge a des Grioux je doprovázejí k zídce. Když studenti usedli, dostavník za zídkou se rozjede.)

TIBERGE (upřímně) Nebudte, hoši, jako třtiny! STUDENTI (z dostavníku) Na shledanou!

TIBERGE Ne!... Adie...

PRVNÍ STUDENT (opile) Ať žije krása kocoviny!

STUDENTI (dostavník mizí) O Tibergi, ó des Grioux!

TIBERGE (vykloniv se přes zídku) Nebudte, hoši, jako třtiny!

STUDENTI (z dálky) Na shledanou!

TIBERGE (jako pro sebe) Ne!... Adie...

PRVNÍ STUDENT (z dálky) Ať žije krása kocoviny!

STUDENTI (z dálky) Ó Tibergi, ó des Grioux...

TIBERGE (odchází od zídky)

DES GRIEUX (vzrušeně) Ó Tibergi!

TIBERGE (něžně ho odvádí) Ó des Grioux...

SCÉNA DRUHÁ Des Grioux, Tiberge.

DES GRIEUX (jde zarmouceně s Tibergem. Náhle se vzchopí.) Ostatně, čeho bych litoval?... Ta malá lítost brzy pomine. TIBERGE Tamti se nejednou v životě spálí...

DES GRIEUX A přece mě jaksi litovali...

TIBERGE Pro malé svůdné nic, jež se vždy rozplyne...

DES GRIEUX Jste starší, já jsem nezkušený, tamti už milovali ženy, zatímco já jsem se držel knih jak malý chlapec, jak starý mnich. V maltánském řádu, jehož kříž nosím, já, mladý rytíř des Grioux, stal bych se možná v soubojích křivonosým. (naivně) Rytíř je rytíř. A tak zabije... Oč krásnější je duchovní stav než šavle, vždy krátká a vždycky znovu tupá. Být vyšňořen v ornátech jako páv! Snad dotáhnu to jednou na biskupa!

TIBERGE V modlitbách poklekat na schody křivolaké..

DES GRIEUX To také!

TIBERGE Ach, nemít hříchy, zvláště ty všelijaké.

DES GRIEUX To také!

TIBERGE Žít podle boží vůle, správně...

DES GRIEUX A hlavně mít vedle sebe v kostele, tak báječného přítele, jako je Tiberge! (prozaicky) Bez vašeho vlivu, můj milý, by mne byli nedávali učitelé za příklad celé koleji.

Zatímco jiné stihla mnohá potupa, zalíbil jsem se očím biskupa. I to mi dodalo dost vzpruhy, jsem ctnostný jaksi bez zásluhy...

TIBERGE Jiný muž takového rodu, jak jste vy, příteli des Grioux, by myslel jen na to, co kde užije, by byl marnivý, by pěstoval jen módu, by hazardoval s odvahou, by zahanboval slabé. Vy, vy jste ctnostný celou povahou. Bude z vás nejlídnější abbé.

DES GRIEUX Vy jste jím i bez sutany, můj milý... Jak těžko se 8 vámi budu loučit... Jak budu spěchat po prázdninách do semináře v Saint-Sulpice, když mě tam bude očekávat můj drahý Tiberge... Až jednou zarachotí klíč v těch černých vratech semináře, přijďte mně vstříc a nechodte pryč. Přijďte mi pohladit mé tváře. Sbohem, mé dětství, jsi jak míč. Uhasla tvoje svatozáře. Přijďte mně vstříc a nechodte pryč. Přijďte mi pohladit mé tváře. Až otevru svůj nebeklíč, až začnu plakat do polštáře, přijďte mně vstříc a nechodte pryč! Přijďte mi pohladit mé tváře... TIBERGE Jste citlivý, jste něžný, bohatý. Mně se vždy smutek věsil na paty. Má rodina byla chudá. Nesměl jsem nikdy poznat, co je nuda. Nebyl jsem nikdy vesel, nikdy příliš zdrav, tak co mi zbývá, než zvolit si duchovní stav. Je lehké být ctnostný, když chybí ti k životu síla. Sutana se mi už od dětství zalíbila. Ten černý oblek podobá se mi. Co mohu, chudák, čekat zde na zemi! Dost lehké je mi zasloužit si nebe. Jste horký, hleďte, moje ruka zebe, jste krásný, hleďte, mně to nesluší. Já spoléhám se už jen... na duši. Proč

sváděl jsem vás vždycky ke zbožnosti, já, který neznám kouzlo bezbožnosti, já, jenž jsem žal jak kopřivy svou ctnost...

DES GRIEUX Rozpláčete mě... Prosím, ne... Už dost...

TIBERGE Ten malý smutek brzy pomine...

DES GRIEUX Tamti se nejednou v životě spálí... TIBERGE A přece vás jaksi litovali...

DES GRIEUX Pro malé svůdné nic, jež se vždy rozplyne! Ostatně, kéž uposlechnu v životě vždy vašich rad! Bude mi teskno, můj drahý, horlivý příteli...

TIBERGE Máte pevnou vůli, nebojím se o vás, rytíři des Grioux.

DES GRIEUX Nevím, co je pevná vůle. Jdu za vámi prostě, jdu za vámi rád. Nemusíte se o mě bát. Mé předsevzetí je tak ustrnulé, jak by na něm pracovala celá staletí.

Rád zříkám se světských radostí, nebude mě to bolet, avšak mám k vám malou prosbu!

TIBERGE Jen malou, škoda!

DES GRIEUX Velikou prosbu, příteli! Zapomněl jsem u hodináře v Amiensu šperk. Je to talisman, který nosím už od dětství. Dal jsem šperk na správu k hodináři, kterého znáte.

TIBERGE Jaká nepatrná službička a kolika slov potřebuje můj něžný přítel, když mě o ni žádá. Již jdu, milý des Grioux, a vrátím se s vaším talismanem.

Ostatně, brzy přijde den, kdy nebudete již potřebovat talismany, kdy jediným šperkem vám bude probodené srdce Panny na křížové cestě chrámových stěn. Budete pod ochranou aureol a kříže, nemoci a vášně už neublíží vám, spadne z vás všecka pozemská tíže a poletíte vzhůru jako duch sám. Jdu pro tu malou věc, jež chránila vás místo svatozáře.

DES GRIEUX Díky! Pozdravujte toho hodináře. A ať vás neošidí! Je to lakomec!

TIBERGE (chtěl by ještě něco říci, spolkne to však a odejde.)

SCÉNA TŘETÍ Des Grioux, hostinský, Manon, Pierre.

DES GRIEUX (jde ke stolu a přivolá zacinkáním na skleničku hostinského) Platím účet za sebe a za své pány přátele. Nu, jak se daří?

HOSTINSKÝ Někdy smutně, někdy vesele, natáčím víno, má žena vaří, jsem většinou odkázán na strážníky, které sem přivázejí dostavníky, přestože nemohu si naříkat, vzpomínám často a rád na čas, kdy byl jsem ještě u vás kočím. Jak jste byl malý... Nevěřím svým očím, vida vás nyní jako rytíře. (Přijíždí dostavník.) Divím se tomu, je to k nevíře!

DES GRIEUX Už za krátký čas bude ze mne abbé...

HOSTINSKÝ Abbé? Ach, abbé? To je pro fňukávé!

DES GRIEUX Nu, kolik dělá útrata?

HOSTINSKÝ Abbé? Ach, abbé? To je pro fňukávé, kdo už má tedy plašit děvčata, když krasavec jak vy chce sednout kutně na lep!

DES GRIEUX Aby se vystříhal všech světských šaleb.

HOSTINSKÝ Nevěřím! Nikdy! Krev je přece krev. Jednou vám přeběhne přes cestu kočka a dáte celý život za úsměv...

DES GRIEUX Dostavník přijel... Učet chvilku počká. HOSTINSKÝ (odcházeje k dostavníku) A dáte celý život za krásu.

(Manon se objeví na scéně, doprovází ji Pierre s košíky.)

DES GRIEUX Hle, nějaká kráska z Arrasu...

MANON (k Pierrovi něžně a trochu zpěvavě) Pierre, Pierre, ještě košík, ještě jeden košíček, ten malovaný, s uchem, jsou tam mé ... (šeptá mu do ucha, co) a mé... (šeptá mu do ucha, co) a mé... (šeptá mu do ucha, co) Pierre! (Pierre odchází.)

SCÉNA ČTVRTÁ Des Grioux, Manon.

DES GRIEUX (se dívá s vytržením na Manon, jež nehnuté stojí a usmívá se na něho. Je v rozpacích. Náhle přikročí k Manon.) Slečno...

MANON Jsem Manon.

DES GRIEUX Manon...

MANON Jsem Manon Lescaut.

DES GRIEUX Manon Lescaut...

MANON To je Pierre, nese mé košíčky.

DES GRIEUX Pierre... Košíčky... Klaním se vám. (zaspívá si jemně, jako by šlo o poznámku stranou) Ach, umřít pro krásu... (původním tónem) Co vás sem přivádí z Arrasu?

MANON Posílá mne sem otec s matí za ctihodnou sestrou Františkou, abych i já se mohla státi jeptiškou. Dnes mám čas jenom do večera – a večer vstoupím do kláštera.

DES GRIEUX Dnes večer? Či v noci? Nemůžete se zdržet trochu déle?

MANON V noci už budu spát v cele.

DES GRIEUX Až zešeří se Amiens, budou vonět v parku růže, a mně žádný nepomůže, ani Bůh, ani svatý Damián!

MANON Děkuji vám za vaši galantnost, pane.

DES GRIEUX Mluvil jsem galantně?

MANON Ze samé galantnosti jste vzýval svatého Damiána.

DES GRIEUX Nejsem tak galantní. Naopak. Stihla mě právě krutá rána.

MANON Nejsem tak nezkušená, abych nevěděla, že mne litujete!

DES GRIEUX Manon... Manon... Jsem jako zpitý — Vy chápete mé city?

MANON Jak bych je nechápala... Už dávno, dávno nejsem malá. (směje se)

DES GRIEUX Ach, Manon Lescaut...

MANON Je mi až skoro líto mého jména. Už nebudu Manon, ta Manon nezvedená, ta Manon nezbedná, ta Manon z Arrasu.

DES GRIEUX Ach, umřít, umřít, umřít pro krásu...

MANON Líbí se mi, pane, že mě litujete. Lituji se sama, netušíte jak. Těšil mě ten svět, v němž všechno zjara kvete, každé poupě, každé kvítko, každý pták. Neposlušná Manon, Manon rozpustilá má teď žítí jinak, jinak, nežli žila, Manon, která žila volně jako pták, má teď žítí jinak... Řekněte mi... Jak?

DES GRIEUX Manon, krásná Manon...

MANON Krásná? Ještě dneska... Zítří... už jen hezká. Pozitíí... Co bude pozitíí?

DES GRIEUX Já... vy... Tiberge... My dva... Všichni tři...

MANON Víte, nejdu dobrovolně do kláštera. Snad tam dobrovolně chodí málokterá. Mě tam posílají rodiče. Doma jsem měla troje paklíče pro případ, že bych chtěla večer z domu. Nevíte, co je to pro mne za pohromu, mít za hlídače místo Pierra nějakou představenou kláštera. Rodiče chtějí zachránit mou ctnost. Proč vlastně? Proč? Mám hroznou zlost!

DES GRIEUX Ukrutníci!

MANON Žila jsem tak šťastně...

DES GRIEUX Co si myslí vlastně? Chtěl bych jim to říci!

MANON Co si myslí, vidíte...

DES GRIEUX Rodiče! Ach, styďte, styďte se přec, styďte Manon, Manon, jaký žal! Manon, co bych za to dal, kdybych vás byl potkal včera! Nevstupujte do kláštera!

MANON Víím to, budu plakat na klášterním loži. Nesmíte mě lákat, je to vůle boží...

DES GRIEUX Spolehněte se na mou čest a na něžnost, již vnukla jste mi, že stihne spravedlivý trest každého člověka na této zemi, jenž by vám přeložil stéblo přes cestu. Ó, ať se třeba stokrát v krvi brodím, nenechám vaše utrpení bez trestu, ach, Manon Lescaut, já vás vysvobodím!

MANON Ve vašem věku člověk nezklame. Ó, snad se ještě jednou setkáme. Kdybyste mi tak pomoh na svobodu, ač jsem jen prostá, z měšťanského rodu, byla bych vám navždy díkem povinna.

DES GRIEUX Manon! Krásná! Sladká! Něžná! Nevinná... V maltánském řádu, jehož kříž nosím, já, mladý rytíř des Grioux, stanu se pro vás v soubojích křivonosým. Rytíř je rytíř. Tedy zabije!

MANON Jsem ráda, jsem ráda, že jsem tak mladá. Snad se to všechno změní, když rytíř, když rytíř mně poklony skládá, když rytíř našel ve mně zalíbení. (Objeví se Pierre.)

SCÉNA PÁTÁ Des Grioux, Manon, Pierre, hostinský.

MANON Pierre, Pierre, můj košíček, můj košíček, ten malovaný, s uchem, jsou tam mé... (šeptá Pierrovi do ucha, co) a mé... (šeptá des Griouxovi do ucha, co) a mé... Pierre — (představujíc des Grioux) můj bratranec! Jsem šťastna, že ho potkávám v Amiensu. Odložím své vstoupení do kláštera na zítřek, abych si mohla popřát potěšení povečeřeti s ním.

PIERRE Ani se nedivím...

MANON Pierre, mé košíčky! Jenom co maličkost sním...

DES GRIEUX Ubytujete se v hostinci, má milá sestřenice. Zde si nebudete naříkati na štěnice. Zdejší hostinský byl kočím mého tatínka... (k Pierrovi) Moje sestřenice se tu dobře vospinká...

PIERRE Klášter dnes hoří tedy...

MANON Kéž by shořel, kéž by shořel, vždyť je to už naposledy. Pierre, proč zrudl jste až do krve, vždyť je to už naposledy...

DES GRIEUX (pro sebe) Poprvé...

PIERRE Jsem, slečno, v pěkné kaši. Co tomu řeknou vaši, co tomu řekne představená? Jste, slečno Manon, roztomilá žena, být vaším strážcem je však nevděčné.

DES GRIEUX Nestrachujte se. Je to zbytečné. Vratte se jenom klidně do Arrasu, Manon má ještě dost a dosti času. Sám zavedu ji k branám kláštera. Hledte, je unavena, chuděra!

PIERRE Jste, slečno, hrozná lehkomyšlnice...

DES GRIEUX (dává mu peníze) Jděte se napít a pozdravujte strýce.

MANON Pierre, Pierre, mé košíčky, tam, tam nahoru, nějaký pěkný pokojíček, a sbohem, Pierre, pozdravujte všechny v Arrasu.

DES GRIEUX Ach, umřít, umřít, umřít pro krásu... (zatímco Pierre odchází) Amiane, Amiane, děkuji vám, svatý Damiáne...

MANON Sbohem, umrlčí komoro! Děkuji vám, svatá Barboro...

HOSTINSKÝ Účet je hotov. Přál jste si platit?

DES GRIEUX Právě jsem se k vám rozhod vrátit, (objednává) Večeři pro dva.
Dáma přespí tu.

HOSTINSKÝ (sehne se a zdvihne šneka) Hle, šnek, jenž opouští svou ulitu...
(odcházeje) Nevěřím! Nikdy! Krev je přece krev!

MANON Pohledte, přes dvůr běží kočka!

DES GRIEUX Dát celý život za úsměv...

MANON Dostavník odjel...

HOSTINSKÝ (ještě se obrátí, než zajde) Účet tedy počká!

MANON Jsem šťastna, můj rytíři, pro tu roztomilou náhodu. O den jste prodloužil mou svobodu.

DES GRIEUX O den? Ech, proč ne o čtyři...

MANON Jsem šťastna, můj rytíři, jsem šťastna. Opravdu! Moc... Prodloužil jste mi svobodu o jednu noc.

DES GRIEUX O jednu noc? Ach, proč ne o čtyři!

(Pierre přichází.) MANON Pierre, Pierre! Myslím, že dostavník odjel už do Arrasu. Chcete jet příštím?

PIERRE Slečno, mám dosti času. Nač spěchat, slečno! Času dost... Vím, co je moje povinnost. Odvést vás ráno k představené...

MANON Což máte o mne starost? Že ne!

PIERRE Starost ne, slečno! Jde však o více! Kdo by vám očistil ráno střevíce...! Já vím, co vím. Já nejsem lehkovážný.

MANON Pierre, jste skutečně můj anděl strážný... Čekejte v sedm... V sedm ne... Raději v osm... Nebo v devět. Pierre, ach, vy jste starý vševěd. Vám musela jsem ze všeho vždy účty klást... Víte co, Pierre? Přijďte v jedenáct!

PIERRE V deset! Už v deset! Jaká rozmarná jste..

MANON Tak, Pierre... přesně o půl jedenácté!

PIERRE Dobrou noc, slečno Manon! Sbohem, pane.

MANON V jedenáct!

PIERRE O půl...

(Odchází.)

DES GRIEUX (s povzdechem) Svatý Damiáne...

MANON Rytíři des Grioux, odcházím do pokoje. Je-li to zatažené okno moje, až vytáhnu v něm záclonu, přijďte mi složit poklonu... (Zasměje se a odběhne.)

DES GRIEUX (sám) Amiane, Amianc, děkuji vám, svatý Damiáne. Pan abbé des Grioux zapomněl, jak se zpívá kyrie. Kyrie, ki-kyrie ki-kyrie...

SCÉNA ŠESTÁ. Des Grioux a Tiberge.

TIBERGE Zkoušíte, můj milý, gregoriánský chorál?

DES GRIEUX Tak trochu jsem si zakokrhál, Tibergi.

TIBERGE Snad jste nepil, hochu?

DES GRIEUX Nepil. Opilý však jsem až běda!

TIBERGE Jak to? Nerozumím vám... DES GRIEUX Ani já nerozumím si sám. Cítím v svém těle mocné žilobití, jsem náhle hrdý na maltánský svůj kříž, chce se mi mávat mečem. Poprvé chce se mi žiti, má dobrá předsevzetí jsou mi teď na obtíž... TIBERGE Jsem jist, že máte na mysli nějaký záměr, který mi chcete skryti, vidím to na vás!

DES GRIEUX Jsem snad povinen klásti vám účty ze svých záměrů?

TIBERGE Ne, avšak jednal jste se mnou vždycky jako s přítelem, a jako přítel zasloužím si od vás přímou a důvěru.

DES GRIEUX Neskrýval jsem vám nikdy nic, i teď bych se vám velice rád svěřil. Dnes vyšlo mi štěstí na půl cesty vstříc, chtěl byste, abych se mu zpronevěřil? I kdybyste chtěl, už nemohu, nemohu, Tibergi, nemohu, nemohu, za nic na světě nemohu...

TIBERGE Co nemůžete, des Grioux?

DES GRIEUX Nemohu se zpronevěřit svému štěstí...

TIBERGE Jakému štěstí?

DES GRIEUX Nemohu vám říci, jakému štěstí se nemohu zpronevěřit, ale nemohu se mu zpronevěřit a nemohu vám to říci.

TIBERGE Zde máte talisman, třeba vám pomůže.

DES GRIEUX Nemůže, nemůže, nemůže, nemůže... (schovává talisman) Řekl jste mi dnes, Tibergi, že jsem hezký. Jsem hezký? Opravdu?

TIBERGE Jsem zarmoucen, des Grioux...

DES GRIEUX Odpusťte, ale já jsem vesel. Ale vy jste zarmoucen jak zamlžené zrcadlo a nedozvím se od vás, mohu-li se opravdu líbit...

TIBERGE Mně se teď nelíbíte a Bohu jistě také ne.

DES GRIEUX Vám ne a Bohu snad rovněž ne, ale rád bych věděl, mohu-li se opravdu líbit... Manon.

TIBERGE Manon... Kdo je Manon?...

DES GRIEUX Zázrak!

TIBERGE Kdybyste alespoň neužíval lehkomyšlně teologických výrazů, bolí mě to.

DES GRIEUX Manon je můj osud. Manon je můj osud. Manon je všechno, co neznal jsem dosud. Manon je první a poslední můj hřích, nepoznat Manon, nemiloval bych. Manon je motýl. Manon je včela. Manon je růže, hozená do kostela. Manon je všechno, co neztratí nikdy svůj pel. Manon je rozum, který mi uletěl! Manon je dítě. Manon je plavovláska. Manon je první a poslední má láska. Manon, ach Manon, Manon z Arrasu! Manon je moje umřít pro krásu...

TIBERGE Podle toho je Manon ďábel v podobě nějaké hezké darebnice.

DES GRIEUX Dobře, že nejste rytíř, už byste nežil.

TIBERGE Alespoň bych se nedožil vašeho neštěstí...

DES GRIEUX Štěstí mně vyšlo na půl cesty vstříc, tak jak bych nešel za ním, slepě za ním. Jsem si jist, když vám řeknu víc, že se uleknete, že vás raním. Ať! Můj milý... Sbohem. Buďte zdrav. Nemyslím už na duchovní stav. Nedělejte mi, prosím, žádnou scénu. Mým úmyslem je unést tu ženu...

TIBERGE Prosím vás, abyste se umoudřil a odejel ihned k svému otci. Nedovede-li vás však moje rada odvrátit od vašeho hanebného rozhodnutí, upozorním na váš čin lidi, kteří už budou vědět, jak vás zadržeti!

DES GRIEUX Myslel jsem až do této chvíle, že jste mým přítelem, a chtěl jsem vás vyzkoušet svým vyznáním. Je pravda, že miluji, nelhal jsem vám, avšak plán mého útěku nelze uskutečnit jen tak rychle. Přijďte pro mne zítra v devět hodin, a teprve až spatříte Manon, budete moci posoudit, zaslouží-li si, abych pro ni podnikl tento krok...

TIBERGE Přijdu k vám zítra v devět hodin, ubohý des Grioux...

(Okno se rozevře a na balkóně se objeví Manon, ihned se však skryje.) DES GRIEUX Manon, podobná andělům, Manon, pro niž zlořečím svým přátelům, Manon. Milenko! Ach Manon! Dítě... Manon, ach Manon, Manon! Miluji tě!

TIBERGE Přijdu k vám zítra v devět hodin, ubohý des Grioux. A kdybyste nebyl doma, vím, kde vás mám hledat... (Odejde.)

DES GRIEUX Amiane, Amiane, děkuji vám, svatý Damiáne. Modlím se k svatě Barboře, ochraňuj mě tam nahoře... (Odejde nahoru do hostince.)

SCÉNA SEDMÁ Des Grioux, Manon.

MANON (znovu na balkóně) Čím to, že já, Manon, tak šťastna jsem?

Čím to, že já, Manon, se líbím všem, co na mně lidé mají? Mě nezajímají, jen jeden, jen jeden, jen jeden. Čím to, že já, Manon, si přesto všímám jich? Čím to, že já, Manon, si tropím z nich ráda smích? Každý mi něco slíbí, mně se však, mně se líbí jen jeden, jen jeden, jen jeden. Čím to, že já, Manon, ač je mi šestnáct let, čím to, že já, Manon, mám opustiti svět. Vždyť život trvá chvíli, ach, vždyť ten život milý je jeden, jen jeden, jen jeden...

DES GRIEUX (vejde, poklekne) Manon...

MANON Posadte se, můj milý, přece nebudete klečat jak za trest!

DES GRIEUX (líbá jí střevíčky) Manon...

MANON Moje střevíčky nemají ústa...

DES GRIEUX (vstane a obejmě Manon, ihned však ustoupí) Manon! Co to bylo?...

MANON Polibek. Hubička. Dal jste mi pusinku, můj milý.

DES GRIEUX My jsme se políbili...

MANON Skoro, tak trošičku... (des Grioux ji znovu krátce políbí) A nyní trošku víc... DES GRIEUX Chci hladit vaši ručičku...

MANON Co ještě?

DES GRIEUX Nic... Už nic... Kéž by mi vaše ruka náležela! Chtěl bych ji spoutat zlatým prstenem. Pak byste mně snad patřila vy celá. Mé srdce hoří pro vás plamenem. Ach, Manon Lescaut, já se nepoznávám. Co bylo včera, není, není už. Pučí mi vousy. Běda, čím se stávám! Ach, Manon Lescaut, Manon! Já jsem muž!... (Couvne s Manon do pokoje a spustí záclony.) Ať spadnou cáry těchto bídných rolet! Překážejí mně jak ten těsný šat. Mé srdce, nesmíš, nesmíš mě tak bolet. Já vás mám, Manon, rád... Já vás mám, Manon, rád!

SCÉNA OSMÁ Duval, hostinský.

DUVAL (Vejde a posadí se pod stříšku.)

HOSTINSKÝ Pan Duval! Jaká čest! Co dělá Paříž a jaký mám nalít aperitiv?

DUVAL Pernot, jako vždycky. A pokoj číslo šest.

HOSTINSKÝ Je obsazen, mám volnou devítku, spal jste tam v pátek.

DUVAL Ne, ve středu. Vzbudte mě brzy ráno. Pojedu na svůj velkostatek. Jak se vám líbí tento náhrdelník? Vnutili mi ho v bazaru.

HOSTINSKÝ Odhadl bych jej, kdybych byl celník, na pět set třicet tolarů.

DUVAL Stál tři sta dvacet.

HOSTINSKÝ Nemohl stát méně.

DUVAL Přivezu jej dárkem dceři nebo ženě.

HOSTINSKÝ Máte dceru?

DUVAL Totiž ... syna...

HOSTINSKÝ Toho znám. Schovte si šperk, pane, nechte si ho sám. (Odejde.)

SCÉNA DEVÁTÁ Des Grioux, Manon, Duval.

DES GRIEUX (vytáhne roletu a vyjde s Manon) Manon, já za nic nemohu. .
To láska! Má láska mě svedla.

MANON Láska? Já ne?

DES GRIEUX Vy, Manon? Vy ne. A přece vy. Vy. Ovšem. To se ví. Kdo jiný mohl by mě svést, než Manon Lescaut, mé štěstí. Manon, Manon, sladká hříšnice, ach, kdo by to mohl jiný být, ach dny a noci, týdny, měsíce... Já bez vás nemohu žít! Manon, Manon, jaká nádhera, ach, kdo by to mohl jiný být. Ach, rozlučte se se zdmi kláštera, já bez vás nemohu žít.

MANON Vy ne, a přece vy. Vy. Ovšem. To se ví. Kdo jiný mohl by mě svést než rytíř des Grioux, mé štěstí. Bídna Manon, Manon hříšnice, ach, kdo by to mohl jiný být. Ach dny a noci, týdny, měsíce, já bez vás nemohu žít. Manon Lescaut, jaká nádhera, ach, kdo by to mohl jiný být. Já rozloučím se se zdmi kláštera, já bez vás nemohu žít.

DES GRIEUX Vy ne. A přece vy. Vy. Ovšem. To se ví. Už zanechte svých dětských hraček. Jste má! Jste má! Můj jedináček... Manon, přísahám vám šlechticky, ach, kdo by to mohl jiný být! Jste má! Má žena! Moje! Navždycky! Já bez vás nemohu žít. Manon, Manon, sladká nevěsto, ach, kdo by to mohl jiný být, my spolu utečeme za město, já bez vás nemohu žít.

MANON Vy tedy myslíte, že jsme svoji?

DES GRIEUX Jsme svoji, Manon.

MANON Pierre už tedy není mým strážcem?

DES GRIEUX Ne, drahá Manon, už není...

MANON A představená kláštera rovněž ne?

DES GRIEUX Ne, Manon, ani představená kláštera.

MANON A vy, můj rytíři des Grioux?

DES GRIEUX Já jsem váš mileneček, Manon...

MANON To je hezké... Mám milence... Rytíř des Grioux, můj mileneček... A což mým strážcem nejste?

DES GRIEUX J ak bych nebyl, Manon Lescaut...

MANON A ani na chvíli ode mne neodejdete? DES GRIEUX Ani na chvíli...

MANON To je pěkné... Tedy ani na chvíli?

DES GRIEUX Ani na chvíli, Manon...

MANON Hlídejte si mě, rytíři des Grioux. Hlídejte si svou malou Manon. Ještě to nezkusila být bez dohledu. Světe, mám rytíře... A on mě hlídá. To je hezké...

DES GRIEUX Máme-li být však svoji, nezbyvá nám nic než útek.

MANON Zítřejší, ještě dřív než přijde Pierre, vydáme se na cestu.

DES GRIEUX Ještě dnes, Manon. Najmu drožkáře, zastavím se v Amiensu pro své zavazadlo a pojedeme rovnou do Paříže. Tam ihned po příjezdu uzavřeme sňatek.

MANON Vždyť jsme už svoji, rytíři des Grioux!

DES GRIEUX Už jsme svoji, Manon... A v Paříži budeme svoji navždycky... Mám padesát tolarů. Ušetřil jsem si je z drobných úspor. A tak si pronájmem hezký pokojíček.

MANON Mám skoro dvakrát tolik. Považte, máme sto padesát tolarů.

DES GRIEUX To je vskutku hodně... Budeme moci žiti v úplném přepychu ... Jsem šťasten, Manon... Ale teď musím zavolat drožkáře a přivésti své zavazadlo.

MANON Slíbil jste mi, že ani na chvíli ode mne neodejdete!

DES GRIEUX Teď jen na chvíli a pak... už ani na chvíli... Manon, Manon, sladká hříšnice, ach, kdo by to mohl jiný být, ach dny a noci, týdny, měsíce, já bez vás nemohu žít! Jak jsem šťasten! Nic mě netíží. Jak by mohl kdo tak šťasten být! My budeme spolu, spolu v Paříži, já bez vás nemohu žít... (Políbí ji a odejde.)

MANON (sama) Čím to, že já, Manon, tak šťastna jsem? Čím to, že já, Manon, se líbím všem? Co na mně lidé mají, mě nezajímají, jen jeden, jen jeden, jen jeden... (Zamává na des Grioux, jenž vešel na dvůr, klaní se jí hluboce a odchází.)

SCÉNA DESÁTÁ Des Grioux, Manon, Duval a Tiberge.

DUVAL (Myslí, že des Grioux zdravil jeho, zamává směrem k němu kloboukem a je překvapen, že des Grioux tak bryskně odchází. Udělá za ním pár kroků, náhle však spatří Manon, smekne klobouk a ukloní se jí. Manon ukloní se rovněž vlídně, jako by viděla známého.)

DU VAL (pozdraví znovu) Dovolte, slečno, abych se vám představil. Jsem váš soused, pan Duval, velkostatkář a prokurátor soudního dvora z Paříže.

MANON (s úklonou) Dostáváte tedy lidi za mříže...

DUVAL Kdo jste vy, slečno? Co jsem živ, neviděl jsem v Amiensu takový div.

MANON Jsem Manon...

DUVAL (se zalíbením) Manon...

MANON Manon Lescaut...

DUVAL Manon Lescaut...

MANON Z Arrasu...

DUVAL Z Arrasu...

MANON Toto je můj pokojíček...

DUVAL Váš pokojíček... Smím k vám vstoupit, abych vám složil poklonu?

MANON Proč ne?

DUVAL Jen na slovíčko...

MANON Prosím...

DUVAL (Jde vzrušeně nahoru.)

MANON (sama) Čím to, že já, Manon, si přesto všímám jich? Čím to, že já, Manon, si tropím z nich ráda smích? Každý mi něco slíbí, mně se však, mně se líbí jen jeden, jen jeden, jen jeden...

DUVAL (vstoupí na balkón) Škoda, že nemám kytici, abych vám ji podal. Jste okouzlující. A kdybych dodal, že jste nejhezčí dívenka na světě, nebyla by to lež. (ukazuje šperk) Hledte, co jsem zdědil po tetě! Šperk... Líbí se mi...

MANON Mně se líbí též!...

DUVAL Smím zkusit, jak by vám slušel, slečno?

MANON Ale prosím... Šperky já ráda nosím! (Duval jí připíná šperk.) Co vás to však napadlo?

DUVAL Pohleďte, tamhle je zrcadlo...

MANON Vidím se v něm odtud dobře celá.

DUVAL Vy byste ten náhrdelník chtěla?

MANON Proč ne? DUVAL Zdalipak víte, kolik stál?

MANON Nevím...

DUVAL Přes pět set tolarů...

MANON A vy jste mi ho dal?

DUVAL Ani sám nevím...

MANON Zde je tedy...

DUVAL Neurazila jste se naposledy?

MANON Ne... Pročpak... pane Duvale. (Na dvůr vejde Tiberge.)

DUVAL Jste krásná, slečno. Zoufale! Nechte si náhrdelník zatím, navečer se sem ještě vrátím... (Tiberge to slyší.) Smím se sem navečer vrátit?

MANON Proč ne?

DUVAL (ukloní se) Slečno...

MANON Pane Duvale...

DUVAL (Odejde.)

MANON (sama) Čím to, že já, Manon, ač je mi šestnáct let, čím to, že já, Manon, mám opustiti svět? Vždyť život trvá chvíli, ach, vždyť ten život milý je jeden, jen jeden, jen jeden. (Zajde.)

SCÉNA JEDENÁCTÁ Duval, Tiberge.

TIBERGE (k Duvalovi) Ach, pane, prosím vás, máte-li chvíli čas, abyste se na okamžik vrátil, než přijde můj přítel, jenž se ztratil. Musíte mi vrátit přítele. Ach, kdo by to mohl jiný být? Jen ďábel směje se tak vesele... Já bez něho nemohu žít! Musíte mi, pane, pomoci, ach, kdo by to mohl jiný být? On upad do smrtelné nemoci, já bez něho nemohu žít...

DUVAL Já nejsem ranhojič a nyní spěchám pryč. Mám odpočteny svoje kroky. Jste mlád, mně utíkají roky. Manon, Manon, sladká hříšnice! TIBERGE Ve mně se bouří hněvem cit.

DUVAL Ach dny a noci, týdny, měsíce...

TIBERGE Já bez něho nemohu žít...

DUVAL Manon, Manon, ať jste kdokoli...

TIBERGE Ach, mně se bouří hněvem cit!

DUVAL Však co když, co když, co když nesvolí

TIBERGE Svolí, a budu míti klid. Ach, pane, prosím vás, máte-li chvíli čas, abyste se na okamžik vrátil, než přijde můj přítel, jenž se ztratil.

DUVAL Bydlím Paříž, rue Vivienne. Promiňte, už musím někde být... (Odchází.)

TIBERGE Na chvílečku! Na okamžik jen. Chtěl bych teď pro něho jít. (Odchází za ním.)

DTJVAL (na odchodu) Bydlím Paříž, rue Vivienne. TIBERGE Musíte se mnou k němu jít...

DUVAL Jdu tedy. Avšak na okamžik jen.

TIBERGE Budem mít všichni tři klid... (Odejdou.)

SCÉNA DVANÁCTÁ Manon, hostinský, des Grieux, Tiberge.

MANON (vejde na scénu, doprovázena hostinským) Pane, pane, ještě košík, ještě jeden košíček, ten malovaný, s uchem, jsou tam mé... (šeptá mu do ucha, co) a mé... (šeptá mu do ucha, co) a mé... (šeptá mu do ucha, co) Pane...! A připravte účet pro mne a pro pana des Grieux...

HOSTINSKÝ Pan Duval přál si převést všecko, co souvisí s vámi, na jeho účet.

MANON Proč ne?

HOSTINSKÝ Jinými slovy, je zapláceno...

MANON Jsme tedy vyrovnání?

HOSTINSKÝ Ano, slečno... Ano, paní... (Dostavník s des Griouxem přijíždí.)
Dostavník už přijel z Arrasu.

MANON Ach, kdo by to mohl jiný být?

DES GRIEUX (přijde) Ach, umřít, umřít, umřít pro krásu!

MANON Já bez vás nemohu žít...

HOSTINSKÝ (odnášeje zavazadla) Dostavník už přijel z Arrasu.

MANON Ach, kdo by to mohl jiný být?

DES GRIEUX Ach, umřít, umřít, umřít pro krásu...

MANON Já bez vás nemohu žít... DES GRIEUX Manon, sladká Manon, odjíždíme do Paříže...

MANON Čekám, rytíři des Grioux...

DES GRIEUX Než nasedneme na dostavník, Manon, dovolte, abych vám připjal talisman pro štěstí... Nosil jsem jej už jako dítě, Manon, chránil mě ode všeho zlého... a teď se ho zříkám pro vás, Manon Lescaut... (Chce jej zavěsit Manon na hrdlo.)

MANON Rytíři des Grioux, bojím se, že zavrhnete svého miláčka...

DES GRIEUX Jak bych mohl... Což nejste celý můj život?

MANON Uvidíme, rytíři des Grioux...

DES GRIEUX (zpozoruje, že Manon má náhrdelník) Má lásko... Můj medailonek, jak se mi zdá, nenajde útočiště na vašem hrdle... Manon Lescaut, netušil jsem, že vaše šperky si pospíšily zahanbit mou dobrou vůli... Můj dětský medailonek se nehodí pro vaši krásu... Škoda, že rytíř des Grioux musel být zahanben, přinášeje vám, Manon, svůj první směšný dárek... Ach jak jsem mohl nevidět váš šperk... Ach, jak jsem mohl nevidět váš bohatý šperk. Já jsem jej opravdu neviděl, Manon...

MANON Nemohl jste jej vidět, můj miláčku... Ach, proč jsem přijala šperk, jenž zabral na mém hrdle všechno místo, takže teď stojím před naší láskou zahanbena...

DES GRIEUX Manon, božská Manon, je mi do pláče...

MANON Nezradila jsem vás, můj miláčku, nezradila jsem vás, rytíři des Grioux, i když teď všechno bude mluvit proti mně...

DES GRIEUX Jen se mi upřímně vyznejte, můj jedináčku... MANON Přišel sem jeden pán, nabídl mi talisman. Já, která ráda šperky nosím, jsem řekla, pane, proč ne?... Prosím! Neslyšel však moje děkuji, nemusí na nic pyšný být. Vždyť víte přece, že vás miluji, že bez vás nemohu žít... Neslyšel však moje děkuji, nemusí na nic pyšný být, vždyť víte přece, že vás miluji, že bez vás nemohu žít...

DES GRIEUX Co jste to provedla!... Vy jste mě podvedla... Nač přijímati. Manon, dary!

MANON Můj miláčku, ach, vždyť byl starý..

DES GRIEUX Bídna Manon! Manon... hříšnice! Podruhé nesmí se to dít. Váš rytíř je jak zmoklá slepice, on bez vás nemůže žít... Bídna Manon, Manon nevinná, podruhé nesmí se to stát. Já pláči! Manon... Špatný hrdina... Já vás mám šíleně rád...

MANON Až budu v Paříži zamčena za mříží, musíte si mě dobře hlídat... Ne! Já se nechci s nikým vídat...

DES GRIEUX Manon, odjíždí nám dostavník! Ach, jaké štěstí! Jaký žal... Ach, bídna Manon, přijměte můj dík... Vždyť já bych život za vás dal...

MANON Moje láska, pane des Grioux, překoná všechnen prostor, čas. Ať raděj bídna Manon nežije, než měla podvésti by vás...

DES GRIEUX Odpouštím vám, Manon, a pláči... Odpouštím vám, Manon, a jsem šťasten... Miluji vás, Manon Lescaut... Dostavník je tu. Pojdte, má drahá Manon z Arrasu... Ach, umřít, umřít, umřít pro krásu... (Oba běží k dostavníku. Jakmile nastoupí, připlouží se na scénu Tiberge. Manon a des Grioux usednou v dostavníku. Hostinský, jenž uložil zavazadla, vrací se na dvůr.)

DES GRIEUX (náhle si vzpomene) Účet, můj účet není vyrovnán... (za hostinským) Pane, pane, platím, pane!...

HOSTINSKÝ Už je zapláceno!

DES GRIEUX Zázračná Manon... Zrádná ženo... Pane, platím, pane!...

HOSTINSKÝ Už je zapláceno!

DES GRIEUX Zázračná Manon... Zrádná ženo... (uvidí přítele) Ach, Tibergi!

TIBERGE (uvidí přítele) Ach, des Grioux!... Vraťte se! Vraťte se! Vraťte se...

DES GRIEUX (ke kočímu) Odjedme! Než zemru... Pryč, pryč, pryč. (Dostavník odjíždí.)

TIBERGE (za des Griouxem) Odpusť mu, Bože, jeho viny! Na shledanou...

DES GRIEUX Ne... Adie...

HOSTINSKÝ Ať žije krása kocoviny!

DES GRIEUX (odjížděje) ó Tibergi...!

TIBERGE (zoufale) Ó des Grioux!... (jde k zídce) Odpusť mu, Bože, jeho viny! Na shledanou...

DES GRIEUX (z dálky) Ne... Adie...

HOSTINSKÝ (tvrdošíjně) Ať žije krása kocoviny!

DES GRIEUX (z dálky) Ó Tibergi!...

TIBERGE (zoufale) Ó des Grioux!... Odpust' mu, Bože, jeho viny! Na shledanou... DES GRIEUX (z velké dálky) Ne... Adie...

HOSTINSKÝ Ať žije krása kocoviny!

DES GRIEUX (z dálky) Ó Tibergi!...

TIBERGE (naprosto zoufale) Ó des Grioux!... (Vzlyká.)

Opona padá.

DRUHÝ OBRAZ

Byt Manon Lescaut a rytíře des Grioux. Je z toho druhu pařížských „bytů opatřených nábytkem“, které si lidé pronajímají na kratší či delší čas. Veselost s ošuntělostí. Troje dveře. Jedněmi se vchází zvenčí, druhými do kabinetu Manon Lescaut, třetími na zadní schodiště. V ovzduší pokoje je něco bohémského.

SCÉNA PRVNÍ Des Grioux, Manon.

DES GRIEUX (píše dopis a říká si nahlas to, co píše) Odpustte, otče, že vám píši a že jsem nemoh přijeti. Už píši vám dnes potřetí, žel, tyto dopisy se liší... Snad ani tento nedopíše, mé pero plouží se jak stín, honím se s ním jak kočka s myší... Zdraví a líbá vás váš syn... (Manon potichu vejde a něžně poslouchá.) Uchýlil jsem se do zátíší a žiji jako v zakletí. Nemáte, otče, ponětí, na jaké jsem teď mravní výši. Ne ovšem jak ti staří mniši, jimž protiví se dívčí klín. Můj nos se nezrcadlí v číši... Zdraví a líbá vás váš syn... Vím, otče, z vašich zraků číší teď chlad jak z písmen závěti. Chcete mne, otče, prokletí? Ach při Bohu! Ach při Ježíši! To raděj zůstanu v své skrýši a neprozradím vám svůj čin. Bůh je mým svědkem! Bůh to slyší! Zdraví a líbá vás váš syn.

Daleko od vás, jsem vám bližší? Nejsem si vědom žádných vin. Ani se raděj nepodpíši... Zdraví a líbá vás váš syn.

MANON Co vás to napadlo, můj milý? Vždyť už popáté přepisujete svůj dopis...

DES GRIEUX A ani jednou se mi nepodařilo sdělití otci to, co mi leží na srdci. Rozhodl jsem se totiž smířiti se s ním.

MANON Trápí vás zlé svědomí, hodný hochu?

DES GRIEUX To ne, Manon...

MANON Snad přece... trochu...

DES GRIEUX To ne, Manon! Jste roztomilá a já nepochybuji, že se zalíbíte mému otci, až ho seznámím s vaší rozšafností a dobrotou. Hledte, Manon, pominuli jsme zákonů církve a stali jsme se manžely, aniž jsme o tom tuze přemýšleli...

MANON Což nejsme svoji? Proč se můj rytíř nespokojí s tím, co je...?

DES GRIEUX Manon, má duše mi nedá pokoje, dokud vás nepojmu za choť. Doufám, že k tomu dostanu svolení od svého otce.

MANON Jaké si děláte starosti. Proč? Proč to? Vždyť život trvá chvíli, ach, vždyť ten život milý je jeden, jen jeden, jen jeden...

DES GRIEUX Naše prostředky jsou ztenčeny. Manon, nevím, zdali to víte. Možná, že se tomu podívíte. Jsem však z toho celý sklíčený...

MANON Ještě několik neděl máme býti z čeho živi. Potom napíši na venkov svým příbuzným a ti nám pomohou. Jen se nepřeháňte, můj rytíři des Grioux, a neprozrazujte svému panu otci místo našeho pobytu, natož úmysly, které se mnou máte.

Vždyť nechci od vás nic než sladkou vaši něhu. Ach, proč bych chtěla víc, vždyť život je jak vločka sněhu.

Co byste mně moh dát, co nad životem stojí? Mějte mě prostě rád a budme prostě svoji.

DES GRIEUX Manon, váš jemnocit mě dojíká až k pláči. Chci s vámi navždy žít, a jestli vám to stačí, už pranic nežádám a nechci od věčnosti. A mám-li vás, pak mám vše, všechno, všeho dosti... Ostatně od chvíle, kdy jsem vám ponechal správu naší tobolky a starost o placení našich potřeb, pozoruji, Manon, že náš stůl bývá lépe vystrojen než jindy.

MANON (se smíchem) Prosím vás, abyste byl bez starosti. Bude-li se nám nedostávat, najdu pomoc, což jsem vás o tom neujistila? Což jev tom něco zlého umět si poradit?

DES GRIEUX Má prostoduchá něho... Dovést tě vyhladit...

MANON Což je v tom něco zlého umět si pomoci?

DES GRIEUX Má prostoduchá něho, smrtelná nemoci!

MANON Což je v tom něco zlého mít trochu v moci svět?

DES GRIEUX Má prostoduchá něho, ty věříš všemu hned... Ale jak bych nevěřil tomu, co říká Manon!

MANON (zavzlyká)

DES GRIEUX Ach, Manon, snad nepláčete !... Věřím vám, Manon, neplačte, věřím vám, Manon, jako věřím v pohádky. Ach, vypravujte svému rytíři nějakou pohádku z dávných let.

MANON Jakou chcete slyšet pohádku, můj milý, můj drahý?

DES GRIEUX Jakoukoliv, Manon... Vždyť víte, že miluji všechny stejně. Jak rád při nich usínám na vašich loktech.

MANON Není přece noc a vy jste se chystal kamsi odejít...

DES GRIEUX Jen krátkou pohádku... Pak půjdu a bude mi hned veseleji!

MANON Nu dobrá... Přitulte se ke mně a já vám budu vypravovat pohádku o králi a vose, ano?

DES GRIEUX Vpravujte, Manon, poslouchám tiše, již jsem zavřel oči, vypravujte...

MANON Již jste zavřel oči, můj miláčku? Nechte je zavřené... Já půjdu po špičkách stáhnouti trochu žaluzii... (Manon přistoupí k oknu, po chvílce se ukloní, je vidět, že dole někdo čeká, pak se opět ukloní a jde k des Griexovi)

DES GRIEUX Jděte, Manon, jděte po špičkách, abyste neprobudila svého rytíře. Ach, Manon, jak vás mám rád... Jak šťastně usínám při vašich pohádkách! Něžná Manon, řekněte, že vaše přání, abychom zůstali skryti před otcem, pramení z vašeho jemného citu a z obavy, že byste mne ztratila, Manon...

MANON (přiběhne) Nikdy vás nesmím ztratit, můj rytíři des Griex. Řekněte, že vás nikdy neztratím... Nikdy, ale opravdu, nikdy... Zemřela bych, můj miláčku... Řekněte, že vás nikdy, nikdy neztratím...

DES GRIEUX Nikdy, Manon... Nikdy... Nikdy... Ale mám stále zavřené oči a pohádka nepřichází. Vy pláčete, Manon? Na mou tvář skanula vaše slza... Chtěl jsem, abyste mi vyprávěla pohádku, a vy pláčete? Budu ji tedy vyprávět sám...

MANON Ne, ne, ne... Vždyť se směji!... A chtěla bych trošičku rozesmát i vás. Tak trošičku. Jen tak pohladit smíchem ... Jen vám dát takovou veselou pusinku na rozloučenou, když odcházíte... Jste hodný... A teď pěkně mlčet a tiše poslouchat...

DES GRIEUX Tak je to krásné... Tak.. .Tak...

MANON Byl jeden král, byl starý, už netěšil ho svět. Netěšily ho dary. Ten král rád jedl med!

Tak rád ho jedl z misky, rád strkal do něj nos. Měl medu plné pysky a trůn měl plný vos.

Když jedl med, trůn zářil, když nejedl, trůn zhas. Ten král se šťastně tvářil a tak mu plynul čas.

Na jeho sladkém nose, jenž svítil jako bář, se zalíbilo vose. A usedla si naň.

Král nehněval se na ni. Ten starý král byl rád. Čechral si bradu dlaní a chtělo se mu spát.

Ten král hrál na mandoru... Ach, co jej napadlo důvěřovati tvor, který má žahadlo...

Když jednou setmělo se a začal padat sněh, král omluvil se vose a třikrát mocně kýchl!

Ta vosa byla podlá. Ten nevděčný tvor zhrd. Ta vosa krále bodla a král měl z toho smrt... (Des Griex procitne.)

DES GRIEUX Manon, děkuji, děkuji... Nepošlu otci dopis! Nebudu mít starost! Není mi smutno! Na shledanou, Manon! (Obejme ji a odchází.)

SCÉNA DRUHA Manon, služka, Duval

MANON (sama, upravujíc si vlasy, šaty a uklízejíc detaily v pokoji) Na jeho sladkém nose, jenž svítil jako bář, se zalíbilo vose a usedla si naň.

Král nehněval se na ni. Ten starý král byl rád. Čechral si bradu dlaní a chtělo se mu spát... (přistoupí k oknu, pohlédne šterbinou žaluzie ven, ustoupí a nechá prudce vyletět roletu)

Ten král hrál na mandoru. Ach, co ho napadlo důvěřovati tvor, který má žahadlo... (Manon si připíná náhrdelník)

Když jednou setmělo se a začal padat sněh, král omluvil se vose a třikrát mocně kých. (Zaklepání.)

SLUŽKA (vejde) Pan Duval prosí, smí-li vstoupiti.

MANON Proč ne!

SLUŽKA Pan Duval zmokl...

MANON Zmokl? (Směje se.)

SLUŽKA Čekal prý dlouho u domu...

MANON Dokud pan Duval neodejde, neodmykejte nikomu

SLUŽKA (ukloní se) Spolehněte se, madame! (Ukloní se a odejde.)

MANON Ta vosa byla podlá. Ten nevděčný tvor zhrd. Ta vosa krále bodla a král měl z toho smrt...

DUVAL (vstoupí) Promokl jsem, Manon, až na kůži!

MANON Ubohý pane Duvale... Myslila jsem, že sedíte v krytém voze, který jsem zahlédla na rohu ulice Vivienne.

DUVAL Mezitím co jsem čekal na smluvené znamení, které jste mi měla dát roletou, vyšel z tohoto domu nějaký muž, sedl si do mé drožky a dal patrně povel k odjezdu, neboť má drožka vzápětí odjela, ať jsem láteřil, jak jsem láteřil!

MANON Lituji velice, pane Duvale, že vás stihla taková nehoda, avšak uznejte, že jí nejsem vinna. Pan des Grieux byl u mne na návštěvě a nemohla jsem vás pozvati, dokud neodešel. Pan des Grieux má na mě totiž jakési právo, pane Duvale, a ve svém rytířském zápalu by vám mohl ublížit hůř nežli pouliční děšť.

DUVAL Jsem velice nerad, Manon, že neznám pana des Grieux. Takto ho nemohu ani oslovit, ani se mu vyhnouti...

MANON Viděl jste ho přece v Amiensu!

DUVAL Jen letmo. Ostatně právě tak letmo jako vaše kouzla, Manon Lescaut. Nebýt pana Tiberge, nikdy bych se nebyl dověděl jméno vašeho přítele a nikdy

bych vám byl nemohl darovati, Manon Lescaut, tento náhrdelník! Víte přece, že jsem vám jej v Amiensu jen zavěsil na krk, jen zkoušel... a bylo pro mne spojeno s velkým překvapením, když jsem shledal, že jste odjela a že jste nucena opatrovati MŮJ předmět, který přece měl býti vaším předmětem...

MANON Máte pravdu, pane Duvale, váš šperk mi způsobil hodně nesnází! Uznajte však, že jste mi jej pověsil na krk z vlastního rozhodnutí a že můj odjezd z Amiensu nezávisel docela na mně.

DUVAL Pan Tiberge pomohl mně vypátrati vaše bydliště a tak jsem vám mohl naštěstí zaslat několikrátě částku peněz, která vás chtěla odměniti za vlídnost, s níž jste opatrovala tento šperk, jenž mohl býti již dávno vaším, kdybyste mně byla dopřála dobrodiní malé návštěvy!

MANON Těší mne, pane Duvale, že se tato návštěva přece uskutečnila.

DUVAL Věřte mi, Manon Lescaut, že bych nelitoval vynaložit půl svého jmění na to, abych se vám zalíbil...

MANON Jste velmi galantní, pane Duvale, a vaše galantnost mi velice lichočí... Vášnivost vašeho úsilí a vaše hezká řeč nemůže nechat ženu lhostejnou. Ráda se s vámi ukáží v pařížské opeře, pane Duvale.

DUVAL Rád bych vám ukázal starobylý dům na rue Rivoli blízko Louvrů, kde si vás představuji, jak čtete některý galantní román.

MANON Vaše roztomilá představa se mi líbí jako tento šperk, avšak musím vám ji vrátiti zároveň s ním, neboť mé srdce mi patří právě tak málo jako on.

DUVAL Já vás však prosím, abyste mi šperk nadále opatrovala jako dosud a abyste popřála mé představě trochu svého snění. Či je vám proti mysli?

MANON Není...

DUVAL Bude-li vás však zajímati víc ode dneška za týden či za měsíc, pamatujte, že trvá u mne stále.

MANON Jste roztomilý, pane... (zaklepání) Dále...! (vzpamatuje se) Proboha, ne! Já jsem se přerekla!

DUVAL Vy jste se, Manon Lescaut, ulekla.

MANON Probůh! Můj přítel! On se asi vrací...

DUVAL Jsem v dosti nepříjemné situaci...

MANON Chápu, že není vám to zcela vhod. Naštěstí je tu, pane, druhý vchod.

DUVAL Ach, to je nepříjemné překvapení. Mám odejiti?

MANON Jiná pomoc není...

DUVAL Tak krátká schůzka! Kdo by to byl řek..

MANON Ať odškodní vás... tento polibek! (Pošle Duvalovi vzdušný polibek rukou.)

DUVAL Manon, aťsi je to kdokoli...

MANON Ach, kdo by to mohl jiný být! (Vystřkuje Duvala.)

DUVAL Vrací se jak chlapec ze školy. Proč bez něho nechcete žít! Manon, poručím se s poklonou. Vzdušný polibek... a tisíc vět... Dáte-li mně signál záclonou, vrátím se, Manon, zase zpět... (Odejde zadním vchodem.)

MANON Ta vosa byla podlá. Ten nevděčný tvor zhrd. Ta vosa krále bodla a měla z toho smrt...! (Zajde do svého kabinetu.)

SCÉNA TŘETÍ Služka, des Grieux.

SLUŽKA (Jde otevřít.)

DE GRIEUX Proč jste tak dlouho nepřišla?

SLUŽKA Neslyšela jsem vás klepat, pane...

DE GRIEUX Když jste mne neslyšela klepat, proč mi přicházíte otevřít?

SLUŽKA Není to má vina. Sloužím zde jen jak každá jiná dvacátý den!

DE GRIEUX Odvykněte si lhaní!

SLUŽKA Poslechla jsem svou paní...

DES GRIEUX Odvykněte si lhát! Lež hrozně nemám rád! Kdo lže, ten krade a pak visí. Kdo lže, ten vždycky ublíží si. Lež je šminka, která hyzdí tvář, lež je účes, který nesvědčí. Ať podívá se do zrcadla lhář, ať se sám o tom přesvědčí! Lež je maskovaná ohyzda. Lhář se nejvíc obelhává sám. I když sám se přitom hezký zdá, je to jen chvilkový klam! Vy jste mě podvedla!

SLUŽKA Paní mne navedla... Přišel sem jakýsi pan Duval z ulice, odkud na ni kýval. Nevím, pane, co tu vlastně chtěl.

DES GRIEUX Ach, co by to mohlo asi být?

SLUŽKA Když jste klepal, rychle odešel. Já chtěla odemknout byt, paní mi to zakázala však, ten pan Duval musil se dřív skrýt, lhala jsem tedy...

DES GRIEUX Když to bylo tak, dobrá... Už můžete jít... A ještě něco: Nařizuji vám, abyste řekla své paní, že jsem se vrátil, avšak musíte jí zamlčeti, co jste mi právě sdělila o panu Duvalovi. Přísně vám to nařizuji.

SLUŽKA (víc pro sebe než pro des Grieuxe) Má-li vskutku lež, jak říká se, onu strašně zničující moc, budu mítí brzy po kráse, budu brzy ošklivá jak noc. (k des Grieuxovi) Vyřídím, pane, své paní, že jste se vrátil, a zamlčím jí, co jsem vám sdělila o panu Duvalovi... (Odejde.)

DES GRIEUX (sám) Manon, v této chvíli chtěl bych býti odtud sto mil, Manon, kéž je to jen křivda, kéž je to jen omyl. Nežli před vás, věrná Manon, na

kolena klesnu, kéž je noc a kéž se to vše přihodilo ve snu. Moje strašná nedočkavost do plamene dýchá. Manon, tatam je má hrdost, tatam je má pýcha. Slyším z dálky rachot bubnů, které smutně víří. Před mým srdcem nesmíte stát nikdy na pranýři. Jako svědek chtěl bych říci soudcům pod přísahou, že to není spravedlivé, vláčeti vás nahou, že jste oběť svědků, kteří přísahali křivě, já vás nedám spálit v ohni ani na kopřivě... Proč mi, Manon, tekou slzy při té obhajobě, proč vás vidím na pranýři, proč se vidím v hrobě? Proč ta strašná vidina, to zatmění, ten úkaz, proč jsem podoben těm soudcům, kteří chtějí důkaz! Moje strašná láska, Manon, dráždí mne i krotí, Manon, jsem jak obě strany, pro a také proti. Vše, co zbožňoval jsem na vás, mám teď náhle proklít. Připravila jste mne, Manon, o rozum a o klid. (s pláčem) Co jste to provedla! Vy jste mne podvedla? Nač přijímali, Manon, dary! Můj miláčku, i když byl starý... Bídna Manon! Manon! Hříšnice! Pod trestem smrti nesmí se to dít. Váš rytíř je jak zmoklá slepice, on bez vás nemůže žít... Bídna Manon! Manon nevinná, pod trestem smrti nesmí se to stát... Já pláči, Manon! Špatný hrdina... Já vás mám šíleně rád. (Rytíř des Grioux pohlédne ke dveřím kabinetu, uklidní se, snaží se uklidnit, přemůže se.)

SCÉNA ČTVRTÁ Des Grioux, Manon.

MANON (vejde) Snad jste mi nezmokl? Na vaší tváři jsou tři kapky deště. Pojďte blíž, ať je zulíbám, pojdte blíž.

DES GRIEUX (obejme ji) Nezmokl jsem, neprší již... Ostatně jel jsem ve fiakru, jenž čekal za rohem ulice na kohosi.

MANON Dobře jste udělal, dobře jste udělal, ať si šlape pěšky, ten kdosi... Pojďte blíž ke krbu a posadte se do křesla. Smráká se, rozsvítím svíci (rozsvítí a stáhne rolety)

stáhnou záclony v oknech, jež vedou na ulici. Tak... (usedne naproti des Griouxovi) Hodiny letí jak ten pták a už se zase smráká. Hodiny letí jak ten pták, až do oblak, až do oblak, ach, chytit toho ptáka... Ach, chytit toho ptáka... Ach, kdy, ach, kdy zas najdu tě s tím se vším, co mně schází. Ach, kdy zas, kdy zas najdu tě! Hodiny jdou jak labutě, jež chladný vesmír mrazí, jež chladný vítr mrazí... Hodiny zas už bijí čtvrt a ruce opět zebou. Hodiny zas už bijí čtvrt, odbijí půl a přijde smrt a vezme si tě s sebou! A vezme si tě s sebou...

DES GRIEUX (něžně) Manon, tak se mi zdá, jako byste mi chtěla něco říci...

MANON Nic, nic, můj milý...

DES GRIEUX A přece vaše oči na mně utkvívají nějakým jiným pohledem než jindy. Nerozeznávám dobře, Manon, dívá-li se teď na mne vaše láska nebo váš soucit... (Manon tekou slzy.) Ach Bože, vy pláčete, drahá Manon, jste zarmoucená až k pláči a neřeknete mi slova o svém trápení!

MANON (zavzlyká) Ach, ach!

DES GRIEUX Zapřísahám vás, Manon, při všem, co je vám drahé, abyste mi odhalila příčinu svého pláče! Zapřísahám vás! Dejte se obměkčiti mou bolestí,

Manon! Utište mé obavy, uklidněte můj nepokoj... (Někdo zaklepe na dveře.)

MANON (vstane) Někdo zaklepal... Otevřete sám... (Obejme des Grioux a odejde do kabinetu.)

SCÉNA PÁTÁ Des Grioux, Tiberge.

DES GRIEUX (otevře. Vstoupí Tiberge.) Tiberge! Kde jste se tu vzal...

TIBERGE Přicházím vás zachránit, rytíři des Grioux!

DES GRIEUX Ani jsem netušil, že by mi hrozilo nějaké nebezpečí, anebo že bych byl tak či onak ztracen a že bych potřeboval záchránění...

TIBERGE Nejprve mi budete musít odpovědět na velice drsnou otázku...

DES GRIEUX V čem asi vezím, když přítel pokládá za svou povinnost mluvit se mnou drsně?

TIBERGE Byl jste vždycky tak prostoduchý, abyste věřil, že vás má vaše milenka ráda?

DES GRIEUX Ač se to nesluší říkat, jsem si tím jist, takže nic nemůže zviklat mou důvěru.

TIBERGE To je výborné! Jste pěkně napálen! Tak se mi líbíte... Škoda, veliká škoda, ubohý rytíři, že jsem vám radil jít do semináře, když máte tak výborné schopnosti být shovívavým a pohodlným manželem! Manon Lescaut vás milovala právě hodinu... Víím, kdy jste se s ní seznámil v Amiensu, a víím také přesně, kdy se s ní seznámil pan Duval. Což vám není známo, že si pan Duval získal skoro zároveň s vámi srdce vaší princezny?

DES GRIEUX Jak znáte to jméno?

TIBERGE Přistihl jsem pana Duvala téměř inflagranti s vaší milenkou. A už v Amiensu, můj drahý. A on mi sdělil, kde teď bydlíte a v jakém rozkladu žijete.

DES GRIEUX (zapotácí se a křečovitě objímá Tiberge) Zapřísahám vás, abyste mě zavedl k panu Duvalovi! Probodnu ho na místě! On si nezískal srdce Manonina, učinil jí násilí, svedl ji čarami nebo jedem, snad se na ní dopustil surovosti. Víím to dobře, on jí hrozil s dýkou v ruce, chtěl ji přinutit, aby mne opustila! Čeho by byl nepodnikl, aby mi urval tak krásnou milenkou! Och, proboha, bylo by možné, že by mne Manon zradila a že by mne přestala milovat?

TIBERGE Zradila vás, avšak uklidněte se. Lépe, když jsem vám musil učiniti bolest teď, kdy není ještě pozdě, než kdybych vám přinesl toto odhalení později, až byste byl prosáknut zcela jedem té ženy. Vzpamatujte se... Vzpamatujte se... Rytíři! Vzpamatujte se...

DES GRIEUX Ať víím tedy již všecko! Mluvte! Naučte mne opovrhovati nevěrnou Manon! Po tom, co jste mi sdělil, nemohu k ní mít ovšem úctu! Mohl bych umřít, ba měl bych tak učiniti po tolikeré bolesti a hanbě, avšak i kdybych vytrpěl tisícírou smrt, nebudu moci zapomenouti na nevděčnou Manon!

TIBERGE Rytíři, měl jsem až dosud v úmyslu radit vám jako dříve, abyste si zvolil duchovní stav, avšak vidím, že vaše záliba se nenesení tímto směrem. Máte rád hezké ženy... Najděte si tedy některou, jež by byla hodna vaší lásky víc než Manon a jež by se vám líbila.

DES GR1EUX Nečiním rozdíl mezi ženami a po neštěstí, které mne stihlo, všechny stejně nenávidím!... Ale ne, buďte ujištěn, příteli, že mne Manon nezahlavila... Není schopna tak černé a kruté podlosti! Ten hanebný pan Duval vás klame. Kdybyste věděl, jak něžná a opravdová je Manon, kdybyste ji znal, miloval byste ji také...

TIBERGE Jste dětina... Po tom všem, co jsem vám o ní vypravoval, měl byste zapomenout i její jméno...

DES GRIEUX Máte pravdu! Ano, vím dobře, že jsem opravdu dítě! Má lehkověrnost nestála ani za klamání... Ale vím, co mám činit, abych se pomstil! Zapálím panu Duvalovi dům a spálím jej zaživa i s nevěrnou Manon...

TIBERGE Znáš skvělost vašeho srdce i ducha a vím, že není nic dobrého, čeho byste nebyl schopen. Jed rozkoše vás svedl z cesty...

DES GRIEUX Myslíte, že nejsem docela zkažený?

TIBERGE Ach ne... Jste jen velmi omámen...

DES GRIEUX Musím-li se zřít Manon, zřeknu se rád všech světských radostí a vstoupím do stavu duchovního...

TIBERGE Zvolte si svobodně svoje povolání, můj příteli, a ať se rozhodnete jakkoliv, budu se snažit přispět vám radou...

DES GRIEUX Jsem rozhodnut. Počátek školního roku právě nastal. Vstoupím s vámi ještě dnes do semináře Saint-Sulpice. Sdělte to Manon a vraťte jí prstýnek, který mi darovala... Sám nemám odvalu spatřit ji ještě jednou. Podlehl bych, příteli, vím to příliš jistě. Budu vás očekávat v kavárničce u Pont Saint-Michel...

Až zítra zarachotí klíč v těch černých vrátech semináře, přijďte mi vstříc a nechoďte pryč. Přijďte mi osušit mé tváře.

Ach, sbohem, lásko, jsi jak míč, uhasla tvoje svatozáře. Přijďte mi vstříc a nechoďte pryč. Přijďte mi osušit mé tváře.

Až otevru svůj nebeklíč, až začnu plakat do polštáře, přijďte mi vstříc a nechoďte pryč. Přijďte mi osušit mé tváře... (Obejme Tiberge a odejde.)

TIBERGE (Chvilí bezradně stojí, pak jde a zaklepe na kabinet Manon Lescaut.)

SCÉNA ŠESTÁ Tiberge, Manon.

MANON (vejde a je překvapena, že vidí Tiberge místo des Griexu)

TIBERGE J sem Tiberge... To jest ten, který je zasvěcen, ten, který zpovzdálí se díval, kdo jste vy a kdo pan Duval. Přišel jsem dnes k panu des Griexu, zdrtil jej a podal mu lék. On tu vaši zradu přežije... Vrací vám tento prstýnek... Za

krátký čas bude z něho kněz, vaše nevěra ho přebolí, zapomene, co jej stihlo dnes, na svět, na slzavé údolí...

MANON Odbilo šest a čtvrt, ach, nejste vy ta smrt, která nám všechno lačně bere, zpívajíc přitom miserere? Pane, hřeším, jak vy dýcháte. Pozor, mohla bych vás ještě svést... Nějak odtud nepospícháte! Ještě vám poskvrním čest! Pane, pane, pamatujte si, a s tou větou můžete zas jít — láska má jej vždycky najde si. Nemohu bez něho žít...

TTBERGE Nu, co mu vzkážete?

MANON Vy se mne tážete? To, co jsem řekla, pane, platí. Ať přijde, ať se ke mně vrátí...

TIBERGE Nikdy, slečno! Nikdy! Nikdy už... Bylo by to jeho neštěstí!

MANON Byl to chlapec, avšak byl to muž. Jak bych ho mohla podvésti!

TIBERGE Jak je slabý... Jak je hrdinný! Vám byl dobrý na flirt! Pro změnu!

MANON Pane, i když sám jste bez viny, neházejte kámen na ženu... (Ukloní se Tibergeovi, jenž odchází.) (Manon usedne těžce do křesla. Nechápe se rozhlíží po pokoji. Náhle pohlédne na dopis, jež psal des Grieux otcí, a čte si jej útržkovitě.) Odpusťte, otče, že vám píši a že jsem nemoh přijeti...

Uchýlil jsem se do zátiší a žiji jako v zakletí...

Vím, otče, z vašich zraků číší teď chlad jak z písmen závěti... (Manon klesne na kolena a hlasem plným zoufalství zavolá) Daleko od vás... jsem vám bližší...? Nejsem si vědoma svých vin. Ach při Bohu! Ach při Ježíši! Miláčku, vrať se na můj klín!... (Manon hořce pláče. Pak se utiší, rozžehne všechna světla, opravuje si před zrcadlem účes a šat. Otočí se k oknu a upřeně pohlédne na stažené žaluzie... Jde zvolna k oknu, stojí u okna, zaváhá, pak náhle vytáhne roletu. Pak jde, otevře dveře, jež vedou k zadnímu schodišti, vrací se ke stolu, usedá do křesla.)

Opona padá.

TŘETÍ OBRAZ Napravo dveře do chrámové sakristie. Nalevo vetešníkův krámk, před nímž visí kleriky a jiné součásti oděvu kněží, jako kvadrátky, černé klobouky, mnišské kápě atd. Před sakristií barokní socha. Před krámkem mrtvo.

SCÉNA PRVNÍ Manon, des Grieux, vetešník.

MANON (Svátečně oděna stojí za sochou u sakristie a poslouchá chrámovou hudbu. Náhle hudba přestane a zazní des Grieuxův hlas.)

DES GRIEUXŮV HLAS (zabarvený chrámovou akustikou. Manon reaguje na jeho slova hrou beze slov.) I řekl Ježíš apoštolům, když scházeli se na večeři a usedali k různým stolům, vida, jak přísně si ji měří: Neublížujte této dceři, byl by to od vás černý vděk. Věřte tak, jako ona věří, a milujte se vespolek! Podobní

přetíženým stvolům, podobni hořícímu keři, nechtějte vyhýbat se bolům, jež Pán vám do ochrany svěří.

Když ptáci rvou si z těla peří, tu ovládá je slepý vztek... Nebuďte podobni té zvěři a milujte se vespolek!

Pán, který vládne karneolům, mořím a vodám, jež se čerí, propastem, výšce, horám, dolům i sopkám, nad nimiž se šerí, ten Pán vás vykoupil, vás, kteří jste přišli na svět v lidský věk. Zahodte klíče od svých dveří a milujte se vespolek!

Když se dva lidé zpronevěří, neuzdraví je žádný lék a víckrát si už neuvěří. Tak milujte se vespolek! (Varhany se rozehrají, z kostela odejde několik kněží. Manon, ukryta za sochou, si je pátravě prohlíží.)

DES GRIEUX (v šatech abbóho odchází ze sakristie. Manon náhle vyběhne a zastoupí mu cestu.)

MANON Pane abbé des Grioux!...

DES GRIEUX (nepřítomně) Milá dcero, co jste si přála?

MANON (pro sebe) Ten pohled, ten pohled tvrdý jak skála! To jsem se nenadála, to jsem se nenadála.

DES GRIEUX (nepřítomně) Milá dcero, co jste si přála?

MANON (pro sebe) Ach, toho jsem se bála, ach, toho jsem se bála! (hlasitě) Ach, pane abbé des Grioux, vy asi nevíte, s kým mluvíte, a to mě zabije!

DES GRIEUX Proč přišla jste za mnou — a právě dnes? Jste žena a já jsem kněz...

MANON Jsem Manon..

DES GRIEUX (nepodívá se) Manon...

MANON Manon Lescaut...

DES GRIEUX (nepodívá se) Manon Lescaut...

MANON Mám z vás děs...

DES GRIEUX Jste žena a já jsem kněz...

MANON Však vy se na mě udobříte, však vy mě zase poznáte. Já vás tak ctím...

DES GRIEUX Vy? Vy mne ctíte?...

MANON Už na vás čekám popáté. Žel, nikdy jste se neukázal. Co bídna Manon po vás chce? Říci vám, jak jste krásně kázal, vždyť vy jste kázal o lásce...

DES GRIEUX O lásce k Bohu, lásce k lidem.

MANON Vy mi to říkáte tak s klidem?

DES GRIEUX Odpusťte, velectěná, vím, kde je moje mez. Jste přece žena...

MANON (rozumně) Manon!

DES GRIEUX A já jsem kněz...

MANON Ach, jaký ďáblík do úst vjel mně.

DES GRIEUX Já toho nešťastníka znám...

MANON Být místo vás na kazatelně, kázala bych o lásce k vám!

DES GRIEUX Co nazýváte láskou...!

MANON Víím, že jsem hříšná, žel, chtěla jsem mluvit s člověkem — a zatím mluvím jen s maskou — A ta je pyšná... Můj abbé, vaše Manon je prostá. Můj abbé, počítejte do sta, pak pohleďte mi jednou do očí a vaše Manon sem už víckrát nevkročí.

DES GRIEUX (vzrušeně) Žel, už jste zde, žel, už jste vkročila...

MANON Ó, jaké štěstí, jaká posila... Můj abbé, vaše Manon je hříšnice. Můj abbé, počítejte do tisíce. Pak dejte mi své kněžské rozhřešení. Já dám vám za ně... co? Nu... políbení

DES GRIEUX Ten čas už minul, stojím za ním tak jako solný sloup. Budte zdráva. Já se klaním. Ne! Neklesnu již hloub...

MANON Abbému prý se líbá ruka. Vy jste však na to příliš mlád... Polibte mou...

DES GRIEUX Mé srdce puká! Já nesmím vás milovat...

MANON Uznávám, pane abbé, že má lehkomyšlnost zasluhuje váš hněv, avšak je-li pravda, že jste měl ke mně někdy trochu citu, bylo velmi kruté od vás ani slovem mi nedat vědět po tak dlouhý čas, jak žijete, a ještě krutější je nyní, když mne vidíte tak zarmoucenou a neřeknete mi ani slůvka na útěchu!...

DES GRIEUX Bídna Manon! Ach bídná nevěrnice!

MANON Nechci se vám ospravedlňovati...

DES GRIEUX Co tedy chcete?

MANON Chci umřít, nevrátíte-li mi své srdce, bez něhož mi nelze býti naživu!

DES GRIEUX (marně zadržuje slzy a velmi výbušně) Žádej tedy můj život, nevěrnice! Žádej můj život, to jediné, co ti mohu ještě obětovati, neboť mé srdce nikdy nepřestalo býti tvým...

MANON (obejme ho a líbá) Můj sladký, můj nejkrásnější, má jediná láska...

DES GRIEUX (brání se) Jaký je to přechod z klidného stavu, ve kterém jsem žil... Ach, k čemu se to probouzím... Jsem zděšen... Ach, Manon, neočekával jsem černé zrady, jíž jste odměnila mou lásku! (Vezme ji za ruce a usednou.) Řekněte mi nyní, zdali jste našla jiné srdce rovněž tak něžné a oddané! Ne, ne, příroda nevytvořila jiné toho druhu, jako je moje. Co mohu očekávat od

dobroty, která vás sem přivádí! Vidím až příliš dobře, že jste rozkošnější než jindy, avšak ve jménu strastí, jež jsem pro vás vytrpěl, krásná Manon, povězte mi, budete-li věrnější...

MANON Přisahám, slibuji vám to, přísahám, můj miláčku...

DES GRIEUX Obětoval bych pro vás, Manon, všechna biskupství na světě! Avšak, řekněte mi, jak vše nyní uspořádat, jsem bezradný jak dítě a také myslím, že toto místo není nejvhodnější k řešení otázek, týkajících se našeho života a naší lásky...

MANON Odejdemo, odejdemo na bezpečnější místo. Hle, naštěstí je nedaleko odtud vetešník, u něhož zaměníte svůj kněžský šat za světský oděv a meč. Jste jistě, můj milý, bez groše a nebylo by dobře, abyste se vracel do své cely pro peníze. Dovolte mi, abych uhradila vaše výlohy z peněz, které mi stále ještě posílá pan Duval v naději, že se mu přece podaří získati mne. (Dá mu peníze.)

DES GRIEUX Mrazí mne až při pomýšlení na toho syna smrti. Již jdu, Manon, chci míti meč, a pak běda, pane Duval!

MANON (zatímco des Grioux vstoupí k vetešníkovu) Mé štěstí se zas vrací, tak jak se vrací řeč. Ó, jděte z cesty, draci! Můj miláček má meč. Až utne první hlavu, kouř k nebi vyrazí. Až utne druhou hlavu, on draka porazí. Nakonec utne třetí. Co pak se bude dít? Snad budem míti děti a budem šťastně žít. Pryč, draci! Z cesty! Vari! Už se vás nebojím... Nechte si svoje dary, já o ně nestojím. I kdybych třeba stála, nedám se jimi svést... Já bych je nepřijala, vždyť stihl by mne trest!

DES GRIEUX (v světském šatě s mečem vyjde rychle od vetešníka a dvorně se ukloní Manon) A vezmu meč a setnu je a sedm hradů zbojím...

MANON To nesmíte, můj rytíři...

DES GRIEUX Já se vám jen tak dvořím! A zapálím šest paláců a v sedmém s vámi shořím.

MANON To nesmíte, můj rytíři...

DES GRIEUX Já se vám jen tak dvořím! A budu vládnout království a pokladům a mořím...

MANON To smíte, pyšný rytíři...

DES GRIEUX Já se vám jen tak dvořím! Přesto však probodnu tímto mečem bídného pana Duvala! MANON Ano, ale jen jako že se mi dvoříte. Pan Duval je docela štědrý muž, a dokonce je ten poctivec tak okouzlen mými přednostmi, že mne pozval, abych mu byla společnicí v jeho domě na venkově, kam se odebral strávit několik dní...

DES GRIEUX Drzý člověk! Doufám, že jste ho odmítla slovy, která ho zbavila odvahy pomýšlet podruhé na něco podobného!

MANON Odmítla jsem ho způsobem, který se vám jistě zalíbí!

DES GRIEUX Sladká Manon!

MANON Řekla jsem mu, že jsem se zavázala k péči o mladšího bratra, který mně zůstal na krku po smrti našeho otce a matky a kterého pokládám za polovinu své bytosti. Tato povídačka jej dojala. Slíbil, že najme pohodlný dům pro mne i pro mého bratra, to jest pro vás, neboť vy sám jste tím osiřelým mladším bratrem. Nezná vás totiž, našťestí! Chce vás obdarovati vším potřebným a bude vám vypláceti každého měsíce čtyři sta livrů, což jest, počítám-li dobře, čtyři tisíce osm set za každý rok!

DES GRIEUX Ani nevěřím svému sluchu, bídná Manon! Takového něco jste mohla míti na mysli, nepochopitelná krásko! Jakou hanebnou úlohu mám hrát! Jakže, mám se dělit...?

MANON Něco takového mne ani nenapadlo, drahoušku! Chci naopak, abyste mne s ním viděl pospolu a abyste se přesvědčil, že jsem vás neznadila. On, jedině on má býti potrestán za bolest, kterou nám oběma způsobil! Dopřejte sobě a své Manon trochu pomsty na člověku, jenž nám připravil tak veliký zármutek...

DES GRIEUX Slovem pomsta svedete mne, Manon, abych vám dal souhlas k činu, který mi působí již předem bezmezný zármutek...

MANON Jistě si vás představoval menšího a mladšího, než jste, můj miláčku. Aby neměl podezření, musíte se před ním chovati prostě a po venkovsku. Dobře, že nemáte na sobě příliš honosný šat právě dnes, kdy budete míti čest ho pozdraviti. Jenom ještě ten meč budete muset odložit. ..

DES GRIEUX Manon, Manon, bídná hříšnice, podruhé nesmí se to stát. Váš rytíř je jak zmoklá slepice. On vás má šíleně rád...

Manon, přísahám vám šlechticky, už to nesmí nikdo nikdy být. Jste má? Má žena?

MANON Vaše! Navždycky....

DES GRIEUX MANON (současně) Já bez vás nemohu žít! (Obejmou se a rychle odcházejí.)

VETEŠNÍK (jenž pozoroval závěr jejich scény) Když se dva lidé zpronevěří, neuzdraví je žádný lék a víckrát si už neuvěří... Tak milujte se vespolek!

Opona padá.

ČTVRTÝ OBRAZ „Stylový“ pokoj v domě pana Duvala. Stůl, tři židle, na stěně nad jednou židlí jsou parohy. Tři vchody. Jeden zvenčí, dva do přilehlých pokojů. Veliké hodiny.

SCÉNA PRVNÍ Duval, sluha. (Při otevření scény stojí Duval u okna, jako by někoho vyčkával. Hodiny se dají do kukání. Přichází sluha, prostírá stůl a klade na něj tři talíře, příbory pro tři, láhev vína a tři sklenice.

DUVAL (pohlédne na stůl, a řekne, jako by počítal) Tři talíře. Tři sklenice. Tři židle. Každá má tři nohy!... (sluhovi, jenž odchází) Nezapomeňte na lžice! (pro

sebe) Však kdo si sedne pod parohy? (Pohlédne na parohy, na stůl a odejde vpravo. Hodiny si znovu zakukají.)

SCÉNA DRUHÁ Manon, des Grieux, sluha.

SLUHA (Vpouští Manon a des Grieuxe. Ukloniv se jim, nechá je v pokoji a odejde.)

DES GRIEUX (rozhledne se zprvu rozpačitě, pak hněvivě) Manon, přes veškerou oddanost, s níž jsem se podrobil vaší vůli, nemohu potlačit nesouhlas svého srdce!

MANON A já jsem u vytržení, drahoušku!

DES GRIEUX Nevěrná! Zrádná!

MANON (začne vzlykat)

DES GRIEUX Jak to, že pláčete? Jakou příčinu mají vaše slzy?

MANON To je ti lehké uhádnout! Kterak mám žít, když pouhý pohled na mne způsobuje ti zármutek a zachmuřuje tvou tvář. Nepochopil jsem ani jediným polibkem od chvíle, co jsme sem vstoupili!

DES GRIEUX (objímá ji) Poslyšte, Manon, nemohu vám zatajit, že moje srdce je na smrt vzrušeno.

MANON Dovolte, rytíři, mě netřeba trápit výčitkami, které mi probodávají srdce, jsou-li od vás. Buďte jen trošinku laskav, než dostanu od svého starého ctitele tento náhrdelník, jenž dosud není můj, a polovinu ročních důchodů, které mi slíbil! Ponechte mi tu chvíli času, abych mohla přijmout tyto dary.

DES GRIEUX Manon!

MANON Měl byste být vesel, neboť jednak se budete vydávat za mého bratra a jednak vaše přítomnost zabrání starému zhýralci, aby si ke mně dovolil příliš mnoho...

DES GRIEUX Nezapomeňte, že po večeri přijde noc, Manon, a já si to uvědomuji až příliš jasně, než abych mohl být vesel.

MANON Až se pan Duval odebere do komnaty, kde bude mít se mnou strávit noc, místo abych šla za ním, uprchnu a strávím noc s vámi. Kočár, kterým jsme přijeli, bude včas u vrat.

DES GRIEUX Za všechny poklady světa nedám váš jediný vlas. Za všechna mladá svá léta jedinou z vašich řas.

Rád opustím tě, světe, rád rozplynu se v dým, jen když nám někde kvete myrta a rozmarýn.

Nad všechny krále králů, nad všechny mudrce budu, až ztratím skálu z prsou a ze srdce.

Přijď, dlouhá noci, s vánkem, který nám bude vát, až budem věčným spánkem navěky spolu spát.

MANON On mi ten slaviček zpívá, on se vždy usmíří, on se jen smutně dívá — Jste to vy, rytíři!

Dívá se vyčítavě, dívá se z obláčků a zpívá mi tak lkavě. Jste to vy, miláčku!

Nemysli na bolesti, nemysli na spánek. Což nenesu ti štěstí, když jsem tvůj skřivánek?

Přijď, dlouhá noci, s vánkem, který mně bude vát, až budu věčným spánkem navěky sama spát...

(oba pláčí, objímajíce se. Pak se Manon vyvine rytíři des Grieux) Ale teď odejdi, můj bratříčku, jen na okamžik, a už netrap...! (Zavede des Grieux ke dveřím vlevo, pohladí ho po vlasech a vrátí se do pokoje. Současně s ní přijde Duval.)

SCÉNA TŘETÍ Manon, Duval.

DUVAL (vstoupí) Vítám vás pod tento svůj krov, vzácný hoste. Nedostává se mi slov, a přec je to tak prosté... Dům... Zahrada... A včelník... a všecko poctivě nabyté! Však všechny žerty stranou... Co dám vám na uvítanou? Ten náhrdelník, který už dlouho nosíte!

MANON Když už ho přijala ta malá jeptiška, mám z něho radost... jak z loňského Ježíška!

DUVAL Je po tetě a po babičce...

MANON Proto šel ke mně o berličce.

DUVAL Letošní pospíšil si zato. (Ukazuje náušnice.) Hle, náušnice! Právě zlato a perla je v nich zakleta. Obdivuji je po léta a ode dneška budou vaše...

MANON Říkáte mi to nějak plaše, jak chlapeček...

DUVAL Vždyť nejsem stár!

MANON (rozkošně) Co je to? Půjčka? Nebo dar?

DUVAL Dar teprv přijde... Je to dárek.. Jsou dvě... Hle, jaký skvělý párek Ale co když vám nesluší? Směl bych je připnout do uší?

MANON Mám uši citlivé jak pířka. Ty náušnice jsou jak kroužky z rolet, v mých uších je tak malá dířka, že mě to bude bolet! (Duval jí připíná náušnice.)

DUVAL Och, jak je někdy choulostivá ta galantní procedura! Muž řekne si již hurá! A zatím se jen dívá...

Och, jak je někdy choulostivá ta dívčí toaleta. Muž aby čítal knoflíky jak léta, a zatím se jen dívá...

Och, jak je někdy choulostivá ta mužská situace. Muž chtěl být mužem krátce, a zatím se jen dívá...

MANON Nu, podívejte se tedy, jak mi sluší moje náušnice!

DUVAL Sluší vám báječně...

MANON Myslím, že by mně k nim slušely šaty z modrého atlasu!

DUVAL Určitě by vám k nim slušely...

MANON A k modrým atlasovým šatům by mně slušel krásný fialový kočár...

DUVAL Ano, fialový, ovšem, krásný fialový...

MANON A k fialovému kočáru by se hodil dům s černými vraty, ne?

DUVAL Určitě by musel mít černá vrata.

MANON K černým vratům patří však dva sluhové v livreji, vidíte?

DUVAL Dva... Nebo snad jen jeden? Myslím, že dva. Nu samozřejmě, dva!

MANON Ale k udržování takového domu a dvou sluhů je potřeba mít asi hodně veliký důchod...

DUVAL Hodně veliký... Řekněme, dosti veliký... Přirozeně, hodně veliký důchod!

MANON Vidíte, jakými starostmi jsem zahrnuta, a jen proto, že jste mi dal náušnice, že jste mi dal dárek! Ani nevím, mám-li si ty nešťastné náušnice ponechat! DES GRIEUX (Otevře dveře, nakoukne do pokoje a zas je hlučně zavře.)

MANON Teď záleží jen na vás, pane Duval. Přišla jsem, můj bratr je zde také, dům stojí, kočár zatím počká, nu a ten důchod... asi nepřijmu!

DUVAL Nezarmucujte mne, Manon, a přijměte prozatím alespoň dva tisíce čtyři sta livrů, což je polovina vašeho ročního důchodu.

MANON Musíte však býti velmi hodný na mého bratříčka, jinak nepřijmu ani jednu pistoli! (Bere a uschová peníze.)

DUVAL Jak jsem zapomnětlivý... Musíte mi představit svého pana bratra! Jaký jsem hostitel, že jsem ho dosud neuvítal! (Jde ke dveřím a otevírá je.)

SCÉNA ČTVRTÁ Manon, Duval, des Grioux, sluha, Tiberge.

MANON (bere za ruku des Grioux) Odpusťte, pane, je to chlapec velmi nezkušený. (k des Griouxovi) Budeš mít čest viděti zde často pana Duvala, tak ať je ti to ku prospěchu!

DUVAL (zaklepe des Griouxovi na rameno) Jste hezký hoch, avšak musíte si dát v Paříži pozor. MANON Je rozumné povahy a o ničem neblouzní než státi se knězem.

DUVAL (zvedne bradu des Griouxovi) Jak vidím, je podoběn Manoně.

DES GRIEUX (naivně) To proto, pane, že jsme jedna kost a krev, jedno tělo, a já mám rád svou sestru jako sama sebe.

MANON Slyšíte? Ten mladík má ducha. Škoda, že se trochu více nevyzná v světě a mezi lidmi.

DES GRIEUX Och, pane, u nás v kostelích jsem viděl dost lidí a myslím, že v Paříži najdu pošetilejší, než jsem sám.

DUVAL Hledme, na venkovského hocha je to duchaplná řeč. Tak vás tedy vítám, pane Lescaut, a posadte se! (Ukazuje na křeslo, nad nímž jsou parohy.)

DES GRIEUX (všimne si parohů) Promiňte... Já jsem panic... A nebolí mne nohy. Za nic, za nic si nesednu pod parohy! (Sedne si na jiné křeslo.)

DUVAL Chudinka, kdo ho tak nastrašil? Posadte se, Manon! (Ukazuje ke křeslu, nad nímž jsou parohy.) MANON (k parohům) Já bych je přirovnala ke královské koruně... Jste pánem tohoto domu, tak sedte na trůně. Kéž zazní můj hlas nejněžnější strunou, když řeknu: Králi, sedte pod korunou! (Usedne na jiné křeslo.)

DUVAL (rozpačitě) Tři talíře, tři sklenice! Tři židle! Každá má tři nohy. Ne, nezapomněl na lžíce. (Pohlédne na parohy.) Sednu si tedy pod parohy... Ale kdo tak nastrašil vašeho bratra, Manon, který zlomyslník si z něho ztropil žert!

DES GRIEUX Jedna mravoličná báseň mne tak zastrašila, pane Duvale!

DUVAL Tu bych chtěl věru znát!

DES GRIEUX Vryl jsem si ji do paměti a doufám, že vás velmi obveselí, pane Duvale!

DUVAL Mohl byste nám ji přednésti ještě před večeří?

DES GRIEUX Velmi rád. Přednesu ji ihned:

Poslyšte píseň panice a řiďte se dle jeho rad! Budete vždycky klidně spát a ženské lásky chránit se. Erotika je štvaniče!

Jelen si zláme v běhu nohy, ozdobí stěnu světnice... někdo si sedne pod parohy!

Ach, jak je krásná denice, když mladík umínil si vstát, ne proto, že chce verše psát, že myslí na sestřenice... Ten mladík má rád pěnice, rosu a budící se stohy... Z lásky je vždycky pranice! Někdo si sedne pod parohy!

Druh druhu v duchu haníce, dva soci vždy se musí bát, že se jim bude třetí smát... Když ten se chce smát nejvíce, vymkne si náhle sanice... Potká to lidi... Žel, i bohy! Nevěra nemá hranice... Někdo si sedne pod parohy!

DUVAL Tři talíře! Tři sklenice! Tři židle! Každá má tři nohy. (k přicházejícímu sluhovi s velikým hněvem) Nezapomněl jste na lžíce?

SLUHA (Nese ještě jeden příbor.)

DES GRIEUX (mstivě) Někdo si sedl pod parohy!

SLUHA Nezapomněl jsem na lžíce, pane Duvale, avšak nesu ještě jeden talíř s příborem... DUVAL Snad nechcete jíst s panstvem! To je spiknutí... Nezapomeňte, že jsem prokurátor soudního dvora!...

SLUHA Jak bych mohl chtít jisti s panstvem!...

DUVAL Neříkám, že nesmíte... Požádám vás o to dokonce. Poručím vám to dokonce! Sedněte si zde. Na trůn! Pod parohy!

SLUHA Nesu příbor pro vašeho přítele, který právě přijel dostavníkem a má pro vás důležité sdělení...

DUVAL Nechť vejde, ať je to kdokoliv! A přineste čtvrtou židli. Bude sedět zde, zde, zde! (Ukazuje na židli pod parohy.)

SLUHA (ukloní se) Prosím...

DES GRIEUX Jsem mrzut, že nás sluha vyrušil... Ani nevím, pane Duvale, jak se vám líbila mravoličná báseň, kterou jsem přednesl...

DUVAL Okamžik, jen co vstoupí můj přítel, pak vám ihned řeknu svůj soud...

TIBERGE (vejde, rozhlédne se, a dřív než jej Duval může uvítati, zvolá překvapeně) Vy jste tu, rytíři des Grieux?!

DUVAL Rytíř des Grieux? Manon Lescaut! Manon Lescaut a rytíř des Grieux? Vy tedy nejste bratr Manony?

DES GRIEUX Jsem rytíř des Grieux!

DUVAL Co tomu říkáte, Manon?

MANON Je to rytíř des Grieux. Můj rytíř des Grieux...

TIBERGE Abbé des Grieux...

DES GRIEUX Už ne, pane, už ne abbé, pane! Už zas rytíř des Grieux. Naneštěstí nemá meč...

TIBERGE Naštěstí nemá meč...

DUVAL (k Manon a k rytíři des Grieux) Jsem podveden! Jsem podveden! A to ještě jste si ze mne ztropil smích a přinutil mne, abych si sedl pod parohy? A to ještě jste se odvážil urazit nejhanebnějším způsobem mou čest? Čest muže! Čest poctivého muže! Čest prokurátora soudního dvora? Dám vás oba zatknout a naložím s vámi jako s prohnanými taškáři! Podvodnice! Vraťte mi mé šperky, mé zlato, mé peníze!

DES GRIEUX (trhá s Manon náhrdelník, náušnice, vezme jí peníze a hází vše panu Duvalovi k nohám) Zde máte své šperky! Zde máte své zlato! Zde máte své peníze! Pojď, Manon, pryč! Krásně to dopadlo! Nač šperky! Peníze! Nač zrcadlo! To všechno tvoji pravou krásu špiní! Ty nesmíš chtít od lidí dobrodiní! Ty nesmíš ohlížet se na dary! Ty nesmíš obdivovat kočáry, ne, Manon, ne. Ty nesmíš chtít přepych. Šperky jsou strašné oči slepých a je z nich jenom

slepotu... Pojď se mnou do nového života bez šperků, bez hrůz, bez Duvalů, bez toho třpytivého kalu, kterým tě kdekdo potřísní! Pojď z této síně bez písní... Pojď, ptáčku, vykoupáný v blátě! má věrná ruka podpírá tě...

MANON On mi ten slaviček zpívá, on se vždy usmíří, on se jen smutně dívá... Odpusťte, rytíři!

DUVAL Jaká strašná zkaženost! Ani se neospravedlňuje! Ani se nesnaží ospravedlnit! Odpykáte si to, darebníci! Odpykáte si to, darebnice!

MANON Nemysli na bolesti, nemysli na spánek... Proč nenesu ti štěstí, když jsem tvůj skřivánek!...

DUVAL Má policie vás vypátrá a budete mít ve věznici Saint-Lazare příležitost litovati své zkaženosti!

MANON Přijď, dlouhá noci, s vánkem, který mně bude vát, až budu věčným spánkem navěky sama spát... (Manon v pláči rychle odchází.)

DES GRIEUX Buďte sbohem, pane abbé. Špatně jste si mne vychoval! Špatně jste si mne vychoval... (Odchází za Manon.)

TIBERGE Pane des Grioux! Od chvíle, kdy je váš osud v nebezpečí, nemohu se modlit a nechati vás napospas životu... Odcházím za vámi... Jdu vás chránit... Jdu vás zachránit ... (Ukloní se Duvalovi a odejde.) DUVAL Tak mne podvést! Tak mě pokořiti! Běda vám, prohnaní taškáři! Běda vám, zrádná Manon... (k sluhovi) Podívejte se dobře, nezůstalo-li jim něco za nehty! SLUHA (počítá předměty) Tři talíře... Tři sklenice... Tři židle... Každá má tři nohy... (Dívá se židlím na nohy zespod.)

DUVAL Nezapomeňte na lžice...

SLUHA Přišel jste...

DUVAL O co?

SLUHA O parohy!

Opona padá.

PÁTÝ OBRAZ Byt Manon a rytíře des Grioux na pařížském venkově. Tři vchody. Jedno okno. Je odpoledne.

SCÉNA PRVNÍ Des Grioux, Tiberge. (Sedí u stolu a povídají si.)

DES GRIEUX (rozšafně) To, co nás u žen nejvíc mýlí, je vlastně pravá poezie. Ať žena tančí nebo šije, ať směje se či hlavu chýlí, má v sobě vždycky kousek víly.

TIBERGE A také kousek litice... Hle, z koho jsme se narodili!

DES GRIEUX Manon je hříšná svěťice! Muž honí zvěř a z pušky střílí, muž s mužem pro hloupost se bije, vymyslí dobro, zatím zlý je, muž vymyslí si dlouhou chvíli, pro každou malichernost šlí...

TIBERGE Pro ženy ovšem nejvíce...

DES GRIEUX Zaslouží, aby se mu mstily . Manon je hříšná světice! Muž smí být klidně rozmařilý. Říká se tomu, že si žije. Muž smí být pyšný na orgie. Chvástá se jimi, pošetilý, vidí v nich, bídák, projev síly! Ó ženo, věčná kytice!

TIBERGE O věčné Charybdy a Scyllly!

DES GRIEUX Manon je hříšná světice! I když mě stokrát obelstily ty povětrné střevíce, i přes svou slabost, přes omyly Manon je hříšná světice!

TIBERGE Nicméně se obávám, příteli, že starý Duval je jiného mínění o té slabosti, o těch omylech, a že jedině slovo jeho syna by mohlo odvrátiti nebezpečí, které hrozí ze strany pana Duvala vám a vaší milence.

DES GRIEUX Už jenom pouhé jméno toho bídníka vhání mi krev do tváře! Proč mě chcete mermomocí seznámiti s jeho synem! Ostatně, samo nebe si bezpochyby přeje, abych ho poznal a abych jej ztrestal za otcovo bídáctví! Neodejde odtud, dokud nezkřížíme mečů!

TIBERGE Zním jej dosti dobře a rád bych vás pohnul, abyste k němu pojal důvěru a jiné city, než projevujete! Pozvu ho s vaším svolením, aby s námi prodlel a vzal zavděk tím, co ještě zbývá k večeři.

DES GRIEUX Bojím se, že vydáme Manon v nebezpečí, prozradíme-li její obydlí synu našeho nepřítele!

TIBERGE Ručím vám za to svou ctí, že pozná-li vás, bude vám nejhrolivějším obráncem!

DES GRIEUX Doufám, že jste dobrý znatel lidí, třebaže vaše dlouhá nedůvěra k Manon by svědčila o pravém opaku. Nuže, přiveďte mladého pana Duvala, ať napraví, co zavinil jeho bídný otec!

TIBERGE (vstane) Zapomeňte minulých hrůz, drahá duše, a začněte s Manon opět šťastnější život. Požádám dokonce sám vašeho otce, aby vám dovolil pojmuti ji za choť. Jakmile mladý pan Duval zajistí vám a Manon beztrčnost, budete moci pomýšlet na sňatek se svou milenkou a já se vrátím opět k sutaně!

DES GRIEUX I když mě stokrát obelstily ty povětrné střevíce, i přes svou slabost, přes omyly Manon je hříšná světice.

TIBERGE Nač klekat před ní na kolena? Ať je z ní raděj ctnostná žena!

DES GRIEUX Ach, Manon všechno dokáže!

TIBERGE Však se to ještě ukáže... Na shledanou, můj drahý, přivedu tedy pana Duvala mladšího...

DES GRIEUX A já budu zatím přemýšlet, mám či nemám-li ho představit své Manon. Na shledanou, vraťte se brzy... (Tiberge odejde.)

SCÉNA DRUHÁ Des Grioux, služka.

DES GRIEUX (zazvoní. Vejde služka a klade na podnos šálky, aby je odnesla.)
Hle, od té doby, co jste pravdomluvná, jsou vaše tváře mléko a krev!

SLUŽKA (div neupustí konev) Opravdu, pane?

DES GRIEUX Pozor na konev!

SLUŽKA Až ve mně píchlo... Tak jsem se lekla! Mám strach, že zošklivím, a hrůzu z pekla...

DES GRIEUX Když nelžete, tak jaký strach?

SLUŽKA Jen jestli nelžu?! Běda! Ach!

DES GRIEUX Tak zdá se mi, že lžete zase...

SLUŽKA A lžu-li, ublížím své kráse...

DES GRIEUX Tak jenom hezky s pravdou ven!

SLUŽKA Už myslím si to třetí den. Bojím se pohledět do zrcadla, bojím se, že jsem za ten týden zvadla. Co tomu řekne Paul a Jacques! Povím vám raděj všechno, co a jak...

DES GRIEUX Jen mluvte přímo, bez oklik a pravdu!

SLUŽKA Nějaký cizí pán se zdá býti velmi zamilován do slečny Manon...

DES GRIEUX A miluje jej ona?

SLUŽKA (ulekaně) Nevím... Pozorovala jsem jenom, že nějaký cizinec od jisté doby jezdí pravidelně do Boulogneského lesíka a že hledá příležitost, aby spatřil nebo potkal slečnu... Snažila jsem se seznámit s jeho sluhou, abych se dověděla jméno toho pána. Sluha jej nazýval italským princem.

DES GRIEUX Pokračujte, ale ničeho mi nesmíte zamlčeti!

SLUŽKA To je vše...

DES GRIEUX Mám po ruce zrcadlo! Nu, jen se na sebe podívejte a uvidíte, že jste mi neřekla celou pravdu!

SLUŽKA Skoro celou, pane...

DES GRIEUX Necelá pravda je však lež!

SLUŽKA Nu, tedy... předevcířem se cizinec opět objevil v Boulogneském lesíku a nabídl mi několik louisdorů, abych odevzdala své paní od něho list...

DES GRIEUX A jak se zachovala vaše paní?

SLUŽKA Nevím, opravdu nevím...

DES GRIEUX Zrcadlo si už na vás zuby brousí... Prolhaným ženám rostou vousy pichlavé jako jehličí...

SLUŽKA Ach, co žen chodí asi tajně k holiči... avšak já nechci, aby mne stihl jejich osud! Věřte mi, pane, že vám povím celou pravdu. Včera při vycházce, když se k ní přiblížil cizinec na znamení, Které mu dala, vtiskla mu do ruky psaní. Neměl však času, aby vyjádřil svou radost jinak než tím, že zlíbal slečnino písmo, neboť slečna Manon se s ním nedala do řeči a ihned odešla...

DES GRIEUX Jste si jista, že vás neklamaly oči?

SLUŽKA Jsem si tím jista, jako že se vidím v zrcadle... Už do něho zas hledím s klidem, už zas jsem pravdomluvná žena, už zas se budu líbit lidem, má krása je už opět zachráněna! Už opět nemusím se studem rdít...

DES GRIEUX (pro sebe) Já zato hněvem... (nahlas) Můžete už jít... (Služka odejde.)

SCÉNA TŘETÍ Des Grieux, Manon, služka, italský kníže.

DES GRIEUX (vjede si zoufale prsty do vlasů, až si je pocuchá) Ubohá hlavo, co se s tebou děje! Čemu teď vlastně věřiti? Jdu z naděje do beznaděje. Ach, s čím se to mám zase smířiti?...

MANON (vejde) Už jsem se bála, že mi vás přítel opět někam odvede! Jak těžko snáším vaši nepřítomnost... Zůstanete tedy se mnou?

DES GRIEUX (prudce) Zůstanu u vás, o tom nepochybujte!

MANON Když máme společně strávití dnešní den doma, není potřeba, abyste zanedbával svůj zevnějšek. Vzala jsem si nejlepší šaty, a vy jste rozcuchán. Ale já si přeji upravití vaše vlasy vlastníma rukama...

DES GRIEUX (s povzdechem) Je od vás hezké, Manon, že mi chcete uspořádat mé... myšlenky... totiž mé vlasy...

MANON Posadte se před můj stolec a dejte si líbit ode mne ně kolik doteků, musím si vás ustrojiti a okrášliti...

DES GRIEUX (sedá si) Ach, ustrojte, okrášlete, jenom buďte trošku milosrdná k mé ubohé hlavě...

MANON (češe des Grieuxe) Chtěla bych zlíbat, hlavičko, všecky tvé hebké vlasy za to, že, drahá hlavičko, na mě tak myslela jsi.

Chtěla bych znát tvé myšlenky, jež svítí za tím čelem, kéž jsi vždy u své milenky svou duší jak svým tělem.

Chtěla bych být tou myšlenkou, která tě ráno budí. A zatím jsem jen milenkou, jež trápí tě a nudí...

Ne, neříkej, že netrápím! O, nekaž si mě, nekaž! Ach, kéž tě jednou překvapím tím nejhezčím, co čekáš...

Chci býti moudrá jak ty sám, moudřejší nad mudrce. Já od tebe víc nežádám než tvoji věrnost srdce...

DES GRIEUX Vznáším se z pekla do nebe! Jak málo byste chtěla... Já, Manon, já chci od tebe, žel, také věrnost těla... MANON Ne, neříkej, že netrápím! Ó, nekaž si mě, nekaž. Ach, kéž tě jednou překvapím tím, co už sotva čekáš...

SLUŽKA (vstoupí) Kníže z Bois de Boulogne prosí, smí-li vás navštívit.

DES GRIEUX Jaký kníže?

MANON Nechtěj vejde! (Služka se ukloní a odejde.) Miláčku, víš, jak tě zbožňuji, měj tedy strpení ještě chvilku. Budu ti za to povděčna po celý život.

DES GRIEUX Manon, má trpělivost je u konce! (Vstane od česání).

MANON (Jednou rukou uchopí jeho vlasy, splývající mu na ramena, do druhé bere toaletní zrcadlo a tělem zatarasí dveře, aby des Grieux nemohl odejít.)

ITALSKÝ ŠLECHTIC (Je překvapen, ale hluboce se ukloní.)

MANON (nastavuje mu zrcadlo) Hleďte, pane, podívejte se dobře a dejte mi za pravdu! Chcete ode mne lásku. Zde je muž, kterého miluji a kterému jsem přísahala, že ho budu milovat po celý život. Učiňte sám přirovnání. Myslíte-li, že byste mu mohl odloudivší mé srdce, řekněte, jakým způsobem, neboť vězte, že v očích vaší nejoddanější služebnice všechna italská knížata nestojí za jedinou tuto kadeř!

ITALSKÝ ŠLECHTIC Slečno, slečno, otvírám vskutku oči a shledávám, že jste mnohem méně nezkušená, než jsem si představoval! (Ukloní se a odejde.)

MANON (Pustí vlasy des Grieuxe a vrhne se v smích do křesla.)

DES GRIEUX Manon, jsem z celého srdce dojat obětí, kterou jste mi přinesla. Nicméně váš žert je poněkud přepjatý!

MANON Nešťastný příběh, jež jsme zažili u pana Duvala, mne opravňuje, abych nakládala s těmi, kdož se snaží vmluvit do mé přízně, tak, jak jsem právě naložila s italským knížetem...

DES GRIEUX Vy jste se tedy polepšila, Manon? Jak jsem šťasten! Po tomto důkazu vaší duchapřítomnosti a vašeho věrného srdce měl bych se cítit před vámi poněkud zahanben.

MANON Čím? Proč byste se měl cítit přede mnou zahanben?

DES GRIEUX Ne že bych vám nedůvěřoval, Manon... Avšak z obavy, abych vám nedal příležitost k novému flirtu, z opatrnosti, za níž se do duše stydím, chtěl jsem vás poslati na procházku, neboť za chvíli přivede sem Tiberge mladého muže, který nám má pomoci z nešťastné situace, do níž jsme se dostali v domě pana Duvala.

MANON Jen si to nevyčítejte, chudinko, vím přece až příliš dobře, že můj nerozum je bez mezí a že vaše opatrnost je vždy na místě...

DES GRIEUX Všecky mé myšlenky vás odprošují, Manon. Vy nejste nerozumná a má opatrnost je černá zrada, za níž se stydím. Manon, nerozhlávejte se na

mne příliš, když vám frknu, že jsem dal souhlas, aby nás navštívil syn našeho (hlavního nepřítele, mladý pan Duval...

MANON Mám výborný nápad a jsem na něj hrda. Pomstíme se otce na synu...

DES GRIEUX Ach ne, Manon, neboť jednak ho ještě neznáme a nevíme, zdali by taková pomsta nebyla křivdou, a jednak nám má zjednat tento mladý muž svou přímluvou beztrestnost. Ostatně jeho kočár právě přijel a brzy se přesvědčíme, do jaké míry a jak daleko padlo jablko od stromu... Manon, nechte vše, co plodí zkázu, Manon, já vám věřím bez důkazů, moje láska nechce od vás oběti, Manon Lescaut, nenechte mě trpěti.

MANON Vaše Manon byla vskutku hrozná. Snad se polepšila... To se pozná... Kéž vás o tom vaše Manon přesvědčí! Kéž se vám za vaši lásku odvděčí...

SCÉNA ČTVRTÁ Des Grioux, Manon, Tiberge, Duval syn, služka.

SLUŽKA (otvírá Tibergeovi a Duvalovi synu) Pánové, prosím...

TIBERGE Drahý příteli, to je pan Duval mladší...

DES GRIEUX Jaká pocta... (pro sebe) Ach, raděj bych se napil octa... (hlasitě) že přišel jste k nám strávit neděli...

DUVAL SYN (obejme ho) Jsem šťasten, že se spolu poznáváme. Však už jsem si to dosti dávno přál... (klaní se Manon) ... abych vás, krásná Manon Lescaut, znal! (všichni usedají) Prosím, abyste mi prominuli jednání mého otce... Do jakých krajností proti vám zašel! Vynasnažím se všemi prostředky, abych ho odvrátil od jeho pomstychtivých úmyslů...

MANON Strom, jenž je skácen, nevrhá už stín. Co zkazil otec, může spravit... syn.

DTJVAL SYN Věřte mi, že se o to vynasnažím. Už teď na první pohled si vás vážím, (k des Griouxovi) A vás na první pohled... miluji...

TIBERGE A já se z toho velmi raduji!

DUVAL SYN Jsem dojat, slečno, vaším mládím. Co zkazil otec, třikrát vynahradím...

MANON Jste nějak štědrý!

DUVAL SYN Vždyť jsem mlád a mám vás... všechny... velmi rád...

DES GRIEUX Jste asi zvyklý galantností... Jste vůbec roztomilým hostem. Zůstaňte s námi k večeři...

DUVAL SYN Dnes nemohu... mám schůzku s neteří. Žel, mám s ní jít do opery. Vypiji zde jen sklenku sherry. Však podruhé, až přijdu zas, chci s vámi strávit delší čas...

MANON Již po několik dní jsem se zaměstnávala péčí o úpravu těchto svých šatů do divadla, žel, obávali jsme se tam jít, abychom se náhodou nestřetli s

vaším otcem. Takovému trápení jsme vystaveni, milý pane... Ach, jak jsem si přála slyšet operu, která je na programu právě dnes, žel, uslyšíte ji vy, já však nikoliv...

DUVAL SYN Byl bych velice poctěn a má neteř by byla svrchovaně okouzlena, kdybych vás směl pozvati, slečno, do lóže, kterou jsem si zakoupil na dnešní večer. Žel, má jen tři sedadla, a tak nemohu toto své pozvání tlumočit také panu des Grioux, třebaže by pro mne bylo velikou ctí, kdybych tak mohl učiniti...

MANON Škoda, vidte, můj milý...

DES GRIEUX Způsobíte mi velikou radost, Manon, přijmete-li pozvání pana Duvala. Vím, jakou radost vám udělá návštěva opery, a já strávím dnešní večer s Tibergem v myšlenkách na vás...

MANON Je-li lomu tak, přijímám ráda vaše pozvání, pane Duvala... Čekejte mne se svou neteří přesně v osm hodin před ml o domem. Poznám váš kočár, neboť váš otec mne v něm několikrát vezl do divadla.

DUVAL SYN Na shledanou, slečno Manon, projevujete mi velikou čest, na shledanou, pane rytíři des Grioux. (k Tibergeovi) Doprovodíte mne, příteli? (Tiberge se ukloní Manon a odejde s Duvalem synem.)

DES GRIEUX Jsem v nesmírných rozpacích, Manon...

MANON Máte dojem, že pan Duval syn a pan Duval otec mají víc společného než společný kočár?

DES GRIEUX Myslím, že máte dosti síly, Manon, odmítnout lichotky, které by vám mohl učiniti ten muž mezi čtyřma očima, a tak neuvažují o tom, koho z nás dvou si váží a koho miluje... MANON Děkuji vám za dobré mínění, které o mně máte, rytíři des Grioux, a ujišťuji vás, že bych přijala nabídky pana Duvala syna způsobem, který by mu zahnal chuť přijít s nimi ještě jednou.

DES GKIEUX Není třeba dráždit ho nešetrným chováním, může nás zničit! Však víš sama nejlépe, čtveračko, jak se zbavit nepříjemného a nepohodlného nápadníka...

MANON Nebojte se, nechci se mstít za otce na synu, nýbrž na jeho váčku. Učiní-li mně nabídku, vyslechnu jej, přijmu jeho dary a potom se mu vysměji!

DES GRIEUX Hezký záměr, avšak zapomínáš, drahoušku, že je to cesta, která vede do věznice Saint-Lazare!

MANON Mé srdce náleží vám navěky, má láska, nikdy v něm nebudu nositi nikoho jiného... Nestojím také o kočáry a paláce svých ctitelů! Avšak šperk nepřijmout je poštilost. Proč neudělat muži tuto milost, když o ni doopravdy stojí a nechce nechat ženu na pokoji... Pro všechny případy, kdyby snad pan Duval syn byl dědičně zatížen po svém otci a na setkání rozdával náhrdelníky, vezmu s sebou do kočáru svou služebnou Marcelu. Chce-li mne pan Duval syn obdarovati, ať mne obdaruje, ať mi dá tolik peněz a tolik šperků, kolik jich unesu, a ostatní odevzdám služebně... Pod nějakou záminkou odejdu na chvíli

z lóže, služebná zatím obstará fiakr, dáme se předměstím Saint-Antoinc, kudy vede cesia k našemu novému domovu, a co nevidět budu u vás...

DES GRIEUX Bože, Manon, jak milujete přepych a zábavu, což vaše povaha je již tak nešťastná, že nemůže snést představu chudoby? Proč jsem se již dávno nesmířil s otcem, mohl bych vám dávatí tolik, abyste měla všeho dostatek, a snad byste byla šťastnější...

MANON Milujete-li mne, jsem nejšťastnější žena na světě...

DES GRIEUX Váš záměr je výstřední, Manon... a doufám, že jste jen žertovala. Že si s sebou chcete vzít Marcelu, zaslouží jen chvály, ovšem nepřipouštím, Manon, že byste ji měla míti blízko sebe pro případ, že by pan Duval syn napodobil svého otce. Sám před koncem představení přijdu k opeře a budu vás čekati v krytém fiakru tak dlouho, až mi vás služebná přivede...

MANON Jste sladký! Opravdu, prosila jsem vás, abyste si mne dobře hlídal, a mé srdce přijímá s rozkoší tato vaše slova, z nichž cítím nesmírnou starost, již o mne máte... Odcházím od vás s bolestí...

DES GRIEUX Tak zůstaňte, Manon...

MANON A přece... mé šaty! Jak jsem se těšila, že v nich půjdu do opery...

DES GRIEUX Neklamete mne? Budete mi věrná?

MANON Věrná až do hrobu... Však nyní rychle dokončím svou garderobu a za chvílku vám služka přijde říci, jak se líbím v opeře... a na ulici! (volá) Marcelo! Marcelo! (Služka vstoupí a dokončuje ústroj své paní.) Rychle, rychle, ať je veselo! Marcelo, jdeme do opery. (Manon úžasně živě a vesele pobíhá a ustrojuje se) Ten klobouk s šedivými pery! Mou oblíbenou voňavku! Opravit záhyb rukávku! Mé nejnovější rukavice! (Des Griexovi) Dejte sem obě dvě své líce, ať si je trochu polaskám. Ulehčím vašim otázkám: Ano! Ne! Ano! Víte, co to značí?

DES GRIEUX Víím, Manon, víím, ach, vy jste čím dál sladší.

MANON Ach, už se těším na návrat. Já vás mám ráda! (obejme ho)

DES GRIEUX (obejme ji) Já vás mám rád! (Manon odejde se služkou.)

DES GRIEUX I když mě stokrát obelstily ty povětrné střevíce, i přes svou slabost, přes omyly Manon je hříšná světice!

SCÉNA PÁTÁ Des Griex, Tiberge, Modesta.

TIBERGE (vstoupí) Ach, je to pěkný pán!... Ač nejsem intrikán, musím vám sdělit, že pan Duval už není čestný muž, jímž býval. Tak nechová se přece slušný host. Řek mi, že chce vaši Manon svést.

DES GRIEUX Ba ne! Věřím v Manoninu ctnost! Ba ne! Věřím v Manoninu čest!

TIBERGE Bojím se, že vaše důvěra bude tentokráte zklamána...

DES GRIEUX Manon neví, co je nevěra...!

TIBERGE Že s ním zůstane až do rána!

DES GRIEUX Teď prohlédl jsem vás. Vidím už delší čas, že Manon je vám trnem v oku... Přál byste štěstí mému soku! Přivedl jste ho... Je to vaše věc, co se teď bude s Manon dít! Stal se z vás intrikán a pokrytec!

TIBERGE Já bez vás nemohu žít...

DES GRIEUX Tak vy jste se stal tedy kuplířem? Tak vy jste tedy zavinil vše sám...?

TIBERGE Už v Amiensu pod tím arkýřem... Však věřte... jenom z lásky k vám...

DES GRIEUX Co jste to provedl!? Vy jste mě podvedl! Raděj jste neměl mi to říkat — už nemohu se s vámi stýkat! Víím, Manon snáší těžce chudobu. Je nevinná, a já jsem na ni hrd! Vy chtěl byste ji přivést do hrobu, však její hrob by byla moje smrt!

TIBERGE Zavinil jsem vskutku mnoho sám. Nenávidím, co mi bere vás. Odcházím... Sbohem...

DES GRIEUX Odcházíte? Kam? Teď není na odchod čas... (Zaklepání. Tiberge bázně couvne do přílehlého pokoje. Vstoupí Modesta.)

MODESTA Mám čest mluvit s panem rytířem des Grioux?

DES GRIEUX Ano, je to mé jméno.

MODESTA Mam vám odevzdati psaní, ve kterém je vysvětleno, proč jsem přišla a jak se mi dostalo potěšení dovědět se vaše jméno.

DES GRIEUX Od koho je tento dopis?

MODESTA Přečtete si jej, prosím...

DES GRIEUX Ach, Manon mi píše? (čte dopis) Poněvadž místo v opeře jsem na návštěvě u Duvala, nemohu, abych vám to nenapsala. A poněvadž jsem v jeho bytě, ať pohladí vám za mne kadeře ta dívenka, to sličné dítě. Má nálada je přenáděrná! Jsem vaše navždy, navždy věrná Manon. (Des Grioux velmi rozčilen pootevře dveře do pokoje, kam vstoupil Tiberge.) Hledte, co jste způsobil! Hledte, co jste zavinil! (Podá dopis pootevřenými dveřmi Tibergeovi a zavře dveře. Pak jde k Modestě. Chvilí si ji prohlíží a mlčí. Pak vybuchne.) Ne, ne. Nevděčnice, která vás poslala, věděla velmi dobře, že vaše kroky budou nadarmo. Vraťte se k ní a řekněte jí, aby užívala plodů svého zločinu, a aby jich užívala, může-li, bez výčitek svědomí... Odvracím se od ní navždycky a zároveň se zříkám všech žen! Nedovedly by být tak milovány hodny jako ona a jsou bezpochyby stejně ničemné a nepoctivé!

MODESTA Co tedy mám říci panu Duvalovi a dámě, která s ním byla?

DES GRIEUX (výbušně) Jdi, pověz tomu zrádci a jeho ničemné milence, do jakého zoufalství mne uvrhl ten nešťastný list, ale pověz jim také, že se nebudou dlouho smát a že je oba probodnu vlastní rukou! (vrhne se do křesla, rozvzlyká se) Pojď ke mně, dítě, pojď, pojď, když mi tě posílají, abys mne potěšila... Řekni mi, znáš-li lék proti hněvu a zoufalství, proti touze po smrti... (Modesta se přibližuje k des Griexovi.) Ano, pojď... Pojď a osuš mé slzy, vrať pokoj mému srdci, řekni mi, že mne miluješ, abych si uvykl na lásku jiných. Jsi sličná, snad bych tě mohl milovat... (Modesta chce polaskat des Griex. Des Griex po chvíli jiným tónem, odstrkuje Modestu a vyskočí z křesla.) Co ode mne chceš? Jsi žena, náležíš k pohlaví, které nenávidím a které se mi protiví! Něha tvého obličejě zakrývá jistě nějakou zradu! Jdi pryč a nech mne tu o samotě...! (Modesta se ukloní a chce odejít.) Ale ne, nechoď ještě! Pověz mi, proč jsi sem byla poslána a v jakém vztahu jsi k těm bídníkům...

MODESTA Měla jsem jet s panem Duvalem do opery, avšak poněvadž měl v kočáře jinou ženu, sešlo z návštěvy divadla a pan Duval s dámou, které dal přednost přede mnou, dali mi psaní, abych vám je odnesla... Jsem, pane, Modesta, bezmála nevěsta muže, jenž zná se s vaší dámou. Oba nás v této chvíli klamou. Neberte to, pane, tragicky, nebudte proto na mne zlým. Je těžko milovati navždycky, když láska je jenom pouhý dým... Netočte se, pane, nazpátek. Milovat je jako tančiti... Věřte, všechno, co má začátek, musí se též jednou skončiti...

DES GRIEUX Neřekli ti nic více?

MODESTA Dali mi naději, že si mne vezmete k sobě...

DES GRIEUX Ubohé děvče, oklamali tě. Jsi žena, potřebuješ muže, avšak šťastného a bohatého. Vrať se, vrať se k panu Duvalovi! Ten má všechno, čeho potřebuje, aby byl milován krásnými ženami! Může rozdává ti domy a ekvipáže. Já mám jen lásku a věrnost, a ženy opovrhují mou chudobou a jen si krutě zahrávají s mou upřímností!

MODESTA Netočte se, pane, nazpátek. Já jdu na Montmartre. Tančiti. Věřte, všechno, co má začátek, musí se též jednou skončiti! (Ukloní se a odejde. Des Griex otevře dveře a pokyne Tibergeovi, aby vstoupil. Tiberge vstupuje.)

DES GRIEUX Hle, co jste spáchal! Vaše intrika se povedla.

TIBERGE Vidíte tedy, že vás Manon Lescaut podvedla!

DES GRIEUX Je to váš úspěch!

TIBERGE Teď ji tedy znáte!

DES GRIEUX Jí odpouštím! Vy si to odpykáte. Jen smrt by mi ji vyrvala... Teď navštívíte Duvalu! Musíte vylákat ho z bytu! Já budu čekat někde v skrytu. Až vyjde s vámi z domu on, já podívám se za Manon. Zůstanete s ním do půlnoci, jinak jsme, pane, my dva soci.

TIBERGE Jen ze slabosti, z lásky k vám vás uposlechnu... Přijímám. (Odchází s des Griouxem.)

DES GRIEUX (na odchodu) I když mě stokrát obelstily ty povětrné střevíce, i přes svou slabost, přes omyly Manon je hříšná svěťice! (Odejde s Tibergem.)

Opona padá.

ŠESTÝ OBRAZ Pokoj v bytě pana Duvala syna. Troje dveře. Na stěnách galantní výjevy.

SCÉNA PRVNÍ Manon, des Grioux.

MANON (sedí rozkošnický v křesle a čte si nějakou knihu. Čte potichu, náhle ji něco upoutá, zamyslí se a nahlas) Bůh nezatratil Magdalenu, Bůh neodvrátil od ní tvář, však ten, kdo kupuje si ženu, je ďáblův muž a otrokář! (Manon zaboří lokty do křesla, podepře si rukama spánky a čte dále potichu.)

DES GRIEUX (Vstoupí. Je udiven, pobouřen.)

MANON (spatří des Grioux, vyskočí z křesla, chce obejmout des Grioux) Ach, to jste vy, miláčku? Bože, jak jste odvážný! Kdo by vás čekal dnes na tomto místě!

DES GRIEUX (vyprostí se z její náruče a couvne. Manon nespustí z něho oči.) Ach, Manon, nevěrná, křivopřísežná Manon. Nač si mám naříkati nejdříve! Je na tobě, aby ses okamžitě rozhodla, co chceš učinit, neboť mé smutné srdce již neuneso bolest, kterou mi působíš. (Usedá do křesla.) (Manon klesne před něho na kolena, položí mu hlavu na klín a pláče.) Předstíráte zármutek, jehož jste daleka. Největší zmatek vám působí asi má přítomnost, jež byla vždycky na překážku vašim radovánkám. Otevřte oči a pohledte, co je ze mne... (Manon líbá des Griouxovi lichotivě ruce) Nestálá Manon, nevděčná a nepoctivá, kde jsou vaše sliby a přísahy! Těkává a bezcitná milenko, kde je ta láska, kterou jsi mi ještě dnes přísahala? Spravedlivé nebe, tak se ti smí rouhat ta, která se tě tolik dovolávala?

MANON (truchlivě) Jsem ovšem vinna, když jsem příčinou takové bolesti a takového rozehvění, avšak ať mě trestá Bůh, jestli jsem si toho byla vědoma, nebo jestli jsem to chtěla.

DES GRIEUX (výbušně) Nyní poznávám tvou bídnou povahu! Sbohem, ničemný i vore, raději sejdu tisícero smrtí, než bych s tebou měl cokoliv společného. Ať mne Bůh trestá, jestliže ti prokáži čest jediného pohledu... Zůstaň se svým novým milencem, miluj ho, mne nenávid, vzdej se cti, zdravého rozumu, já se jen všemu směji, všechno je mi jedno! (Odchází. Manon stále ještě klečí u křesla. Náhle se des Grioux vrátí, sevře Manon do náruče.) Ach, odpusť mi, že jsem se dal tak unést hněvem; nezasluhuji ani, abych byl milován dívkou, jako jsi ty... (des Grioux poklekne) Manon, Manon, bídná hříšnice, jak se to mohlo všechno stát... Váš rytíř je jak zmoklá slepice, on vás má šíleně rád...

MANON (ovine ruce kolem jeho krku) Je třeba, abyste dobrotivě zapomněl na

zármutek, který jsem vám způsobila. Mám strach, miláčku, že se vám nebude líbit to, co chci říci na své ospravedlnění.

DES GRIEUX Souhlasím se vším, co jste učinila, ne, nesmíte se přede mnou ospravedlňovati! Avšak, všemohoucí Manon, dozvím se od vás, co se stane se mnou, podepíšete-li neodvratně můj ortel smrti tím, že strávíte noc s mým soupeřem?

MANON Milý rytíři, kdybyste se byl hned zpočátku vyjádřil tak jasně, byl byste si ušetřil mnoho zármutku a mně tak bolestný výjev. Přeji si, abyste o mně soudil, až vám vše dle pravdy vyložím...

DES GRIEUX Manon, domýšlím si vše, nešťastná Manon.

MANON Zprvu jsem nechtěla, svědkem je Marcela, zprvu jsem měla velkou trému, zprvu jsem nechtěla jít k němu. Pak jsem dodala si odvalu, on tak tvrdošíjně na svém stál. Když mě zavedl až ku prahu, nemohla jsem přece nejít dál. Ukázal mi svoji nádheru, vlastní milenku svou poslal k vám, když jsem chtěla slyšet operu, rozezpíval se mi tedy sám...

Když přede mne si klek a dal mi náramek, mluvil jen v číslicích jak celník. Pak mi dal tento náhrdelník, Řekl, že ho zdědil po otci. Brala jsem vše chtivě, se smíchem. Věru, těžko je si pomoci, když se dáte zmámit přepychem. Nezatajuji vám vůbec nic, ach, co by to mohlo vlastně být! Ať obdaroval si mne sebevíc, já bez vás nemohu žít...

DES GRIEUX Nechápu, jak jste mi mohla poslat jeho milenku...

MANON Líbila se mi, a poněvadž jsem neměla pochybnosti, že vám má nepřítomnost způsobí hoře, přála jsem si opravdově, aby vás na chvíli povyrazila, neboť od vás žádám jen věrnost srdce...

DES GRIEUX Vznáším se z pekla do nebe. Jak málo byste chtěla! Já, Manon, já chci od tebe, žel, také věrnost těla... Ani vám samotné, Manon, se nepodaří vyvrátit si, že jste počítala s nevěrou... Nemohla jste přece doufat, že by vás nechal pan Duval syn po celou noc vestálkou! Pane Bože, odpusť jí... Hřeší bez zlomyslnosti, je lehkomyšlná a nerozumná, avšak je přímá a myslí to opravdově. Nu, řekněte, Manon, s kým byste byla strávila noc?

MANON Kdyby... totiž... vlastně... víte... Přijde na to... jestliže... Stane se též... nemyslíte... ?

DES GRIEUX To jsou, Manon, potíže... Už vás nebudu trápit, avšak očekávám, že odtud se mnou ihned odejdete.

MANON Ano, půjdu, ale souhlasíte s mým plánem?

DES GRIEUX Což na tom není dosti, když souhlasím se vším, co jste učinila až dosud?

MANON Jakže, nevezmeme s sebou ani oněch deset tisíc franků? Vždyť mi je dal, jsou moje...

DES GRIEUX Zanechte všeho, radím vám, abychom se co nejrychleji odtud vzdálili, dřív než se pan Duval syn vrátí...

MANON Jsem připravena k odchodu, avšak bylo by smutné, kdybych odtud odešla s prázdnýma rukama...

DES GRIEUX Když jste mi sama tolik dala, musím vám dovolit, abyste si též s sebou něco vzala...

MANON Jak vás mám ráda... Jak jsem veselá... Však někdo klepe...

SCÉNA DRUHÁ Manon, des Grioux, služka.

MANON Je to Marcela... (Vejde služka.)

SLUŽKA Někdo sem přines dopis pro vás, pane... (Čeká na odpověď.)

DES GRIEUX (čte) Píše mi Tiberge! To je neslýchané! Ach, Manon, čtete! Neklame mne zrak? Že by se Tiberge býval změnil tak?

MANON (čte) Dělejte to, co chtěl tam dělat on, a nezlobte se příliš na Manon. Já zdržím ho tu. Jen se bavte klidně a na mne, na mne vzpomínejte vlídně... (směje se) Opravdu, nepomstil byste se lépe svému soupeři, než kdybyste snědl jeho oběd a spal v noci v jeho loži. Poobědváte z jeho talíře, vyspíte se v jeho posteli a časně ráno unesete jeho milou i peníze...

DES GRIEUX To se vám lehko řekne, Manon, avšak dalo by se to uskutečnit jenom tenkrát, kdybychom mu znemožnili návrat domů... Kde narychlo nalézt lidi, kteří by byli ochotni zadržet pana Duvala syna a do rána jej hlídali?...

SLUŽKA Ať se pan rytíř o to nestará, můj Jacques to svědomitě obstará. Má kolem sebe plno lidí, Paul nadarmo mu nezávidí! Jacques s přáteli mu nasolí za pouhých deset pistolí a ráno propustí ho zase. Přísahám na to při své kráse! MANON (dává jí peníze) Zde máte dvacet pistolí.

DES GRIEUX A ať ho to moc nebolí... Ať nikdo neužívá meče!

MANON A ať jim Duval neuteče!...

SLUŽKA Můj Jacques má v rvačkách velký cvik. Až uslyšíte venku křik, už bude všechno vykonáno... A probudím vás brzy ráno... Sluhovi řeknu u dveří, aby vám přines večeri... (Odejde.)

SCÉNA TŘETÍ Manon, des Grioux, sluha.

DES GRIEUX Och, Manon, svedu vás jak v onen sladký čas, kdy poslali tě z domu do kláštera. Zdá se mi, jako by to bylo včera. Už se začal šéřit Amiens, vy jste byla, Manon, nahoře. Stál jsem jako svatý Damián, modle se k svaté Barboře. Jaká nesmrtelná vzpomínka! Pošeptala jste mi nevinně: Ach, co by tomu řekla maminka! A už jsme seděli si na klíně!

SLUHA (Nese večeri.)

DES GRIEUX (významně) Slečno, nemáme prý čekati s večerí na pana Duvala Zdržely ho nepředvídané záležitosti a požádal mne abych ho u vás omluvil a povečeřel s vámi sám, což si pokládám za velikou čest...

MANON Lichotíte mi, pane.

DES GRIEUX Ba ne...

SLUHA Myslím, že brambory jsou příliš slané.

MANON Ba ne... Vidíte, pane?

DES GRIEUX (roztržitě) Jsou sladké jako med...

SLUHA Vždyť jsem to věděl hned, že kuchař splet si cukr se solí.

DES GRIEUX (chce, aby už sluha odešel) Mám cukr rád. Vždycky a v čemkoli...

SLUHA Musím ho prohnat, popletu! (Odchází.)

DES GRIEUX Mám předepsánu sladkou dietu.. Manon, Manon, doslova, Manon, vy jste cukrová! Jak hněvat se na cukrlátka! Každý je rád! Ach, vy jste sladká! Jak hněvati se na cukroví! Každý je rád!

MANON Kdo ví, ach, kdo ví! Snad je to jenom pro děti. J ak my to můžeme věděti?

DES GRIEUX Ach, jak to mužem nevědět my

MANON Jsme na to v srdci příliš dětmi.. Mám ráda věci třpytivé jak světla na vánočním stromě. Ach, proč to není poctivé vyspat se v ozářeném domě. (zažehuje světla) Rozžehuji tě, pokoji, rozžehuji tě na noc, odbíjej sladce, orloji, ať mám dnes zase pocit vánoc.. Ponocný houkal v městečku pod okny těšících se rodin, ach, třpyť se, třpyť se, šátečku, slzou nad půvabem těch hodin. (zvenku je slyšet křik) Huhú! Ach, slyšíš? Ponocný... Anebo jsou to třeba sůvy...

DES GRIEUX (u okna) Je chycen... Už je bezmocný. Slyším ho! Výkřik a teď mluví...

MANON Huhú! Ach, cítíš? Padá sníh...

DES GRIEUX (u okna) Už tedy odvěkli ho za roh...

MANON Rolničky strásají svůj smích a sníh je bílý jako tvaroh. Pojď ke mně, já to věděla, že dodnes mohou se díť divy, že jednou potkám anděla a že ten anděl bude živý. Pojď rozpustit mé kadeře, pojď rozžat v domě všechny svíce. Ach spátí, spát v té nádheře... Pojď, půjdeme již do ložnice...

DES GRIEUX Jak hněvati se na labuť, že nemá všechny ctnosti husy!

MANON (odcházejíc s ním do přilehlého pokoje) Uspi mě, uspi! Vzbud mě, vzbud...

DES GRIEUX Nakonec labuť zpívá... Musí...

SCÉNA ČTVRTÁ Nikdo na jevišti. (Z přilehlého pokoje je slyšet hlas des Griexův.)

DES GRIEXŮV HLAS Kořím se, Manon, vaší kráse, kořím se, Manon, tvému jménu. Jsi jako voda bez kamenů. Jsi štíhlá jako vos v pase. Budu tě líbat bez prstenů, což nevychází z tebe zář? Kdo hledá v lásce jenom změnu, je ďáblův muž a otrokář. Když pastýř svoje ovce pase, píská si při tom kantilénu. Tak jako slunce líbá stěnu, tak jako s květy líbává se, já pohroužím se do ebenu noci, jež padla na polštář. Kdo hledá štěstí v ženském věnu, je ďáblův muž a otrokář. Ty bílý, rozvlněný klase, ty, který hoříš bez plamenů, ó, kdykoliv se rozpomenu na skřivánka, vždy rozzpívá se. Ach, jsi to ty, ty bez hřebenů. A měsíc na okně, ten lhář, jenž podplácí tě za tu scénu, je ďáblův muž a otrokář. Bůh nezatratil Magdalenu, Bůh neodvrátil od ní tvář, však ten, kdo kupuje si ženu, je ďáblův muž a otrokář. (Hraje tichá hudba.)

SCÉNA PÁTÁ Duval, Tiberge, policisté, Manon, des Griex, Marcela, sluha.

DUVAL (vstoupí s Tibergem, za nimi tři policisté, služka a sluha) Prohleďte každý kout, neboť můj syn, můj ubohý syn leží bezpochyby někde poblíž spoután, s roubíkem v ústech. (k Tibergeovi) Říkáte, že k přepadení došlo za rohem domu?

TIBERGE Ano, téměř již u vrat! Právě jsme se loučili s vaším synem, když jsem byl svědkem toho neobyčejného výjevu. Mne si bandité naštěstí nevšimli a tak jsem se dal na útěk, abych vám mohl sdělit, jaké neštěstí stihlo vašeho syna.

DES GRIEX (poloodstrojen skočí do pokoje a chce si připnout opasek s kordem, policisté ho však odzbrojí. Manon rovněž poloodstrojena vstoupí do pokoje a chce bránit rytíře des Griex.) Z cesty!

DUVAL Není to klam? Nevidím rytíře des Griex a Manon Lescaut?... Ach, nešťastníku, jsem si jist, že ty jsi zabil mého syna! DES GRIEX Kdybych měl zabít někoho z tvé rodiny, starý zlosynu, začal bych s tebou!

DUVAL Držte jej dobře! Musí mi povědět, kde je můj syn. Dám ho zítra oběsit, nepoví-li mi hned, co s ním učinil!

DES GRIEX Ze mne dáš oběsit? Bídáku! Na šibenici patří takoví, jako jsi ty... Jsem z ušlechtilejší krve, nežli je tvá... Ano, vím, co stihlo tvého syna, a jestli mne ještě trochu rozzuříš, dám jej zardousit a po něm tebe!

DUVAL Výborně, pane rytíři! Říkáte, že je vám známo, kde je můj syn, a že jej zardousíte? My to již spravíme... (k Manon) Vládla jste otci, vládla jste synu, královno zkažená! Nedávejte mně, prosím, vinu, když budete teď svržena!

DES GRIEX Neopovaž se jí dotknouti, nebo nebude nic svatého, co by tě vyrvalo z mých rukou!

DUVAL (k služce) Kde je můj syn?...

SLUŽKA Já nevím...

DUVAL Lžete! A jestli mi to neřeknete...

SLUŽKA Zošklivím?

DUVAL Strašně!

SLUŽKA Nechci zošklivět... Řeknu vám, kde je... Je mi dvacet let a nechci ztratit předčasně svou krásu... Váš syn je zajat v krčmě... U Bambasů...

DUVAL (oddechne si) Dejte mně napít rychle trochu vína... (k služce) Chtěli mi ti dva ošidit syna?

SLUŽKA O peníze a o šperky!

DUVAL (zuřivě) Vy zločinci, vy ještěrky! (běží vedle do pokoje a ihned se vrací s náhrdelníkem a jinými dary. Ukazuje Manon náhrdelník.) Poznáváte jej? Není to poprvé, co je ve vašich rukou. A týž, na mou věru! Líbil se vám, drahá, rád věřím. Jsou oba roztomilí, skutečně, on i ona, avšak trochu šibalští...

DES GRIEUX Učiňte, pane, konec těmto urážkám a posměškům. Oč jde? Co s námi zamýšlíte?

DUVAL Jde o to, pane rytíři, že půjdete odtud rovnou cestou do Châteletu... Odvedte především ji, a ať vás nepomate cestou do věznice. Je to velmi svůdná podvodnice...

DES GRIEUX Pojdte, drahá královno, půjdeme spolu a podrobíme se svému osudu...

DUVAL Ne, odvedte napřed ji, s tímto pánem si ještě promluvíme ...

MANON Sbohem, lásko, bylas krátká, bylas ze všech nej větší.

DES GRIEUX (chce tasit) Manon! Miláčku! Má sladká...

DUVAL Nesahejte po meči!

MANON Sbohem... Sbohem... Na shledanou!! Možná... Možná nikdy už...

DUVAL (k policistům) Ať se k sobě nedostanou! Žena k ženám... K mužům muž! Odvedte ji! (Policisté odvedou Manon.)

MANON (od dveří) Vzpomeňte si...

DES GRIEUX Manon, Manon!

MANON (od dveří) Des Grioux!

TIBERGE Ach, jak mne to nyní děsí...

DES GRIEUX (zoufale) Manon, mě to zabije!

TIBERGE (k Duvalovi) Pane Duval, přese všechno, co můžete mít proti panu des Grioux, nezapomínejte, že je to hoch, kterého mladost svedla k velikým chybám!

DES GRIEUX Nezastávejte se mne! Nechci se ospravedlňovati nikomu. Jen ať mi přichystají ten nejčernější žalář, přičiním se ještě, abych si ho zasloužil! Jen kdybyste znal sílu lásky, jako je moje, dovedl byste posouditi, jaká muka trpí nešťastný mladý muž, jemuž berou lidé všechno, co miloval!

TIBERGE Je to pobloudilý hoch, pane Duval, je z počestné rodiny a prosím vás, abyste měl ohled na jeho rod i na jeho věk!

DES GRIEUX Nestýská si do svého osudu, dokud ona mne nepřestane milovati. Já si nezasloužím politování, několik měsíců žaláře mne neděsí. Avšak jakým osudem je žalář pro bytost tak půvabnou jako Manon!

TIBERGE Prosím vás, pane Duval, již proto, že mou zásluhou jste mohl překazit čin, který se týká vás a vašeho syna, nejednejte tvrdě s panem des Grieux!

DUVAL (k policistům) Můžete odejít! Tento muž nechť zůstane na svobodě. (Policisté odcházejí.) Jste svoboden. O radu do života bezpochyby nestojíte a já nestojím o vaše díky! Z úcty k vašemu otci, ač ho neznám, a z úcty k vašemu rodu dávám vám milost!

DES GRIEUX Jedinou milostí by pro mne bylo, kdybych směl žít s Manon v žaláři...

TIBERGE Děkuji vám, pane Duval, a prosím vás ještě o druhou milost. Nechť zůstane ta dáblská žena doživotně v žaláři, anebo ji pošlete do Ameriky.

DUVAL Slibuji, že vám vyhovím, pane abbé. Zde je moje ruka. Čestné slovo, že vám vyhovím, pane abbé. Pošlu ji nejbližší lodí s poběhlicemi do Mississippi. DES GRIEUX (šíleně) Zříkám se vás! Pryč ode mne! Zříkám se vás, vy kate! Co bylo nejsvětější mně, mělo i vám být svaté! (hrozí Tibergeovi) Jen zapalte si hranici a upalujte lidi! Tamten na soudné stoličce to spravedlivě vidí. Bůh nezatratil Magdalenu, Bůh neodvrátil od ní tvář. (hrozí Duvalovi) Však ten, kdo kupuje si ženu, je ďáblův muž a otrokář! (Des Grieux pohrozí Tibergeovi i Duvalovi a rychle odejde.)

Opona padá.

SEDMÝ OBRAZ Přístavní krčma v Havru nebo spíše její předsíň, ve které nechávají hosté ležet svá zavazadla, pokud mají důvěru dát je z ruky. Po celou dobu sedí blízko dveří této špeluňky, opřen zády o zeď, slepý žebrák, jenž čas od času začne zpívat píseň „Mississippi“, doprovázeje se na kytaru.

SCÉNA PRVNÍ Vedoucí výpravy, Synelet, krčmářka, Manon, dráb, trestankyně, slepý žebrák. Při otevření opony je vidět drába, jak žene venku kolem krčmy k jejím dveřím hlouček trestankyň. Jsou spoutány v pase řetězem a je mezi nimi Manon.

VELITEL VÝPRAVY (stojí mezi dveřmi uvnitř krčmy zády k obecnstvu. Vedle něho jeho synovec Synelet. Stará krčmářka se choulí za nimi, aby viděla, co se to venku děje.)

Vy zpropadené poběhlíce, jimž byla Hanba za kmotřičku, vy, jež jste rády při měsíčku se vytrácely na ulice, vy nevěstky, vy podvodnice, co zbylo ze všech vašich stuh? I když vás soudím nyní sice, ať je vám milosrdný Bůh. Když malovaly jste si líce, když hrály jste si na putičku nebo když stavěly jste svíčku za podezřelé okenice, to bylo smíchu, hanebnice, chytli jsme vás jak hejno much! Pomřete všechny do měsíce... Ať je vám milosrdný Bůh. Proč máte rozcuchané kštitce! Co chvěje se na vašem víčku! Že máte slzy na krajíčku? Že chtěly byste zachránit se? Je pozdě už, vy darebnice! Budete kopat, tahat pluh, dny, noci, týdny lopotit se. Ať je vám milosrdný Bůh! Již doletěla létavice, již uzavřel se vodní kruh... Již nikdy, nikdy, nikdy více... Ať je vám milosrdný Bůh!

KRČMÁŘKA (ustrášeně) Je to ukrutné, je to ukrutné! Jaký truchlivý průvod... Jak by neměl vzbuzovati hrůzu a soustrast!

VELITEL VÝPRAVY Nic to není... Půl tuctu poběhlic, které vezu se svými druhy na nucenou práci do Mississippi. Jsou mezi nimi i sličné a to nejspíše dráždí zvědavost venkovanů.

SYNELET Hledte, strýce, jak se mezi ně dostala tamta vlevo na kraji? Její vzezření a postava se tak málo shoduje s jejím postavením, že za jiných okolností bych ji pokládal za osobu předního stavu. Její smutek a špinavost jejího prádla hzdí ji tak málo, že pohled na ni vzbuzuje i ve mně útrpnost.

VELITEL VÝPRAVY Myslíš tu, jež se snaží odvrátit, pokud jí to dovoluje řetěz, aby ukryla tvář očím diváků! Vzali jsme ji do naší výpravy ze Špitálu na rozkaz nejvyššího velitele policie. Nezdá se, že by tam byla zavřena pro něco kalého. Hle, tamten mladý muž mohl by tě zpravit lépe než já o příčině jejího neštěstí. Provázel ji až z Paříže a skoro ani na okamžik nepřestal plakati! Je to asi její bratr, milenec, nebo dokonce manžel...

SYNELET Kdyby byla svobodná, požádal bych vás, strýce, jakožto guvernérova zástupce, abyste ji nedával v Mississippi žádnému z těch mladých lidí, kteří budou již netrpělivě očekávat náš příjezd a kteří nedočkavě prahnou po manželce...

VELITEL VÝPRAVY Proč ne, Synelete! Ty nejhezčí jsou tak jako tak určeny pro naše předáky a o ostatních se rozhodne losem. Dívku, jež tě zaujala, neurčím bez tvého souhlasu nikomu jinému.

SYNELET Během cesty budu mít příležitost jistě blíž se s ní seznámiti, neboť skutečně, nezdá se mně býti stvořena pro zlý stav, v jakém ji vidím. Ano, a abych nezapomněl, již třikráte mě oslovil nějaký mladý kněz a trval na tom, že vám má cosi důležitého říci... Upozorním ho, že jste v krčmě, a vyřídím si něco v Havru.

VELITEL VÝPRAVY Dobře! Musím dohlédnout, v jakém stavu jsou ty ženy, a vyřídit stížnosti proti nim, jsou-li jaké. (Synelet odejde, vedoucí výpravy si zapálí doutník, opře se rukou o trám dveří a pozoruje, co se děje venku. Krčmářka odchází do přilehlé místnosti.)

SLEPÝ ŽEBRÁK (zpívá) Mississippi, Mississippi, mohutný otče řek, Missis-

sippi, Mississippi, ty neznáš sám svůj věk. Mississippi, Mississippi, i kdybys jej sám znal, Mississippi, Mississippi, ty by ses valil dál. (Trestankyně stojí před dveřmi v hloučku tupě, bez hnutí.) Mississippi, Mississippi, ty nevíš, co je led, u tvých břehů, Mississippi, je zcela nový svět. Mississippi, Mississippi, jak bych se neměl třást... u tvých břehů, Mississippi, chci najít novou vlast. (Vedoucí výpravy jde do krčmy, postaví se k opuštěnému pultu a napije se ze sklenky, jež tam stála.) Mississippi, Mississippi, my k tobě putujem, u tvých břehů, Mississippi, je zcela nová zem. Mississippi, Mississippi, ty svědku jiných dob, u tvých břehů, Mississippi, najdu i já svůj hrob.

SCÉNA DRUHÁ Velitel výpravy, slepý žebrák, Tiberge, Manon. (Tiberge v oděvu abbého zvolna vstupuje do krčmy. Jde až k veliteli výpravy. Slepý žebrák přestane zpívat a za scénou tiše zpívá sbor jeho píseň.)

VELITEL VÝPRAVY Co jste si přál, pane abbé?

TIBERGE Přišel jsem vás požádat, abyste zacházel vlídně s mužem který doprovází jednu z těch nešťastnic. Dovolte mu aby jí mohl být nablízku. VELITEL VÝPRAVY Nezabraňovali jsme mu, pane abbé, aby mluvil s tou dívkou, ale on chtěl být ustavičně jen u ní, a to nelze přece připustiti.

TIBERGE Mnoho-li by bylo třeba, aby získal dovolení sdílet s ní na lodi vyhrazené místo?

VELITEL VÝPRAVY Jsou-li oddáni, mohu zařídit ostatek.

TIBERGE (podplácí ho) Zde máte prozatím za vaši ochotu. Ale dejte pozor, aby se s jeho ženou i s ním nakládalo podle stavu, k němuž náležejí. Já sám jsem získal povolení připojit se k vaší výpravě jakožto kněz, který má pečovatí o spásu duše budoucích kolonistů, a nepřestanu se zajímat ti ani nadále o osud té dvojice... Přitom si však nepřeji, aby onen muž anebo ta žena věděli, komu mají vděčit za úlevy, které chci, abyste jim poskytl. Zde ještě něco pro vaše zřízence, aby s větší ochotou vycházeli vstříc těm dvěma lidem... (Přidává peníze.)

VELITEL VÝPRAVY Na důkaz, že respektuji vaše přání, pane abbé, dám odvázeti ženu vašeho chráněnce a dovolím jí, aby si tu poněkud odpočinula po cestě.

TIBERGE Udělejte to, pane, ihned, jakmile zajdu, neboť si nepřeji, abych byl spatřen těmi nešťastnými lidmi... (Odejde.)

SLEPÝ ŽEBRÁK (jemuž hodil Tiberge almužnu, zpívá) Mississippi, Mississippi, až bude tam můj rov, zazpívej mi, Mississippi, s vou píseň beze slov, rozvodni se, Mississippi, až bouře zahučí, kolébej mě, Mississippi, v své chladné náruči. (Velitel výpravy stojí chvíli u dveří, rozhlíží se, pak odejde.) Mississippi, Mississippi, až má loď ztroskotá, zazpívej mně, Mississippi, o kráse života. Mississippi, Mississippi, ztroskotá-li můj vrak, zazpívej mně, Mississippi, pohřební zpěv jak pták. (Manon, vlekouc za sebou řetěz, zvolna a těžce vchází. Slepý žebrák maně vztáhne ruku po almužně. Manon si ho nepovšimne a usedá těžce na lodní plachty, složené v koutě. Má zavřená víčka a sedí sklesle. Mississippi,

Mississippi, sděl mi svou záhadu, u tvých břehů, Mississippi, chci mít zahradu. Mississippi, Mississippi, ty podobáš se snům, u tvých břehů, Mississippi, chci, aby stál můj dům.

SCÉNA TŘETÍ Manon, des Grioux, slepý žebrák.

DES GRIEUX (prudce vejde a běží k Manon. Klesne k ní v pláči.) Manon...

MANON (Zvolna otvírá víčka.)

DES GRIEUX (něžně) Jste nemocná, Manon?...

MANON (jako ve snu, chvílemi jen pootvírajíc ústa) Vy se o mne staráte ještě i teď? Jak to? Jak to přijde? Což jsem byla skutečně tak šťastna, že mi bylo dopřáno vzbudit ve vás tak velikou lásku, tak velikou vášeň? Nesmíte mne doprovázeti, vaše štěstí je jinde, zasloužíte si je a já vám je nemohu dát...

DES GRIEUX Což mně již nepatří vaše srdce? Žít v Evropě nebo v Americe, na tom nezáleží, s vámi budu šťasten všude, má milenko... Dva lidé, když se mají rádi, když milují se, jsou si vším. Otcem i matkou, dítětem, jež hladí, pojd ke mně, ať se potěším. Nejsou-li spolu, jsou jen částí. Spolu jsou teprv celkem. Vším. Ach, jsou si bratry, jsou si vlastní, pojd ke mně, ať se potěším.

MANON Což stál by vám nešťastný život tam někde u Mississippi za tolik starostí?

DES GRIEUX Ne, Manon, moje jediné štěstí je trpěti s vámi... Vedoucí výpravy mně právě sdělil, že na nás pohlíží jinak než na naše ubohé společníky a dostaneme spolu na lodi vyhrazené místo...

MANON Nezdá se mi to jen, rytíři des Grioux? Už jsem se rozloučila s životem, a on se mi zas vrací jak tažní ptáci, kteří mají hnízdo v keři za plotem. Už jsem se rozloučila s láskou, a ona se mi vrací jak tažní ptáci nad strništěmi s husopaskou...

DES GRIEUX Nač bych si stýskal? Mám vše, co si žádám, vždyť mne milujete, vidíte?

MANON Už jsem se rozloučila s nežným slovem, a ono se mi vrací jak tažní ptáci nad hřbitovem...

DES GRIEUX Manon, věrte, nemám dosti síly, abych snesl tak horoucí projev lásky. Ale jak jste horká, Manon. Myslím, že řeč vás unavuje. Jen si odpočiňte, jen si vedle mne odpočiňte ... (Hladí ji.)

SLEPÝ ŽEBRÁK Mississippi, Mississippi, kroť svoje vlny, kroť, ať mi v tobě, Mississippi, neztroskotá má loď. Vezu poklad, Mississippi, vezu jej do vlasti, ty mi nesmíš, Mississippi, ten poklad ukrásti... (Zatímco sbor za scénou opakuje tuto strofu, pokračuje rozhovor Manon a des Grioux.)

DES GRIEUX Manon, avšak přece se nám ke štěstí ještě něčeho nedostává.. .

MANON Čeho, miláčku?

DES GRIEUX Požehnání nebes... Jsme oba příliš ušlechtilí srdcem i duší, než abychom vědomě opomíjeli tuto povinnost. Nenabízím vám ovšem nic nového, jen obnovuji to, co jsem již dávno chtěl...

MANON (s radostí) Věřil byste, že jsem již také pomyslela na totéž, když jste mi nabídl, že se mnou pojedete do Ameriky? Jen obava, že bych vám nepřišla snad s touto myšlenkou vhod, mne přiměla, abych toto své přání uzavřela v svém srdci.

DES GRIEUX Neodkládejme náš záměr. Promluvím o tom s velitelem výpravy a požádám ho, aby nám poslal kněze, neboť si dobře vzpomínám, že jsem již dnes viděl mihnouti se nedaleko odtud sutanu... Jen láska, jež má zadní vrátka, bojí se vlastních okovů. Má láska chce stát ve slovu. Buď žena, milenka a matka... Jen láska, jež má zadní vrátka, bojí se vlastních závazků. Pro věčné štěstí, pro lásku buď žena, milenka a matka..

MANON Už jsem se rozloučila s rozmarýnou, a ona se mi vrací jak tažní ptáci nad krajinou...

SCÉNA ČTVRTÁ Manon, des Grieux, vedoucí výpravy, slepý žebrák, Synelel.

DES GRIEUX Manon, vaše oči se divně třpytí jako v horečce. Vaše srdce buší hned rychle a hned zase pomaloučku, má ubohá Manon...

MANON (tíše) Jsem šťastna... Nic mě nebolí, jako když jsem chodívala do školy. Má taštička se prudce natřásala, to byla ještě vaše Manon malá... Srdce, ty chřestíš jak ty kamínky od mého tatínka a od mé maminky. Dopadl na zem, pětkrát odrazil se a zas už letěl v příští chvíli. Tak nějak je mi také dnes. Co to tu voní? Růže? Bez? To voní myrta s rozmarýnem... Čápi nám budou sedat za komínem... (Zasní se. Des Grieux se ji neodváží vyrušit ze snění a jen hladí její paži.)

SLEPÝ ŽEBRÁK Mississippi, Mississippi, ty běžíš jako čas... Proč k tvým břehům, Mississippi, odjíždí každý z nás? Mississippi, Mississippi, ať žena nebo muž, od tvých břehů, Mississippi, zpět nevrátí se už... (Velitel výpravy přijde až ke dveřím, avšak na něco se dívá a nevstoupí.) Mississippi, Mississippi, čarovné zrcadlo, co do tebe, Mississippi, nocí se propadlo! Mississippi, Mississippi, proč máš tak strašnou moc, bojím se tě, Mississippi, jsi jako sama noc...

DES GRIEUX (povstane a jde ke dveřím, čeká, až se vedoucí výpravy ohlédne)

VELITEL VÝPRAVY (uvidí des Grieuxe) Jste nyní spokojen, pane?

DES GRIEUX Dík vaší laskavosti začínám zapomínat na všechno své minulé utrpení. Jenom bych rád věděl, není-li někde poblíž lékař, který by dal mé ženě něco pro ulehčení. Obávám se totiž, že je nemocna. - VELITEL VÝPRAVY Lékař, který má doprovázet naši výpravu, se bohužel dosud neukázal... Snad kněz, který se dobrovolně hlásí zúčastnit se naší pouti, má znalosti léků, ale ne, mýlím se... DES GRIEUX Možná, že kněz by v tomto případě nahradil lékaře...

VELITEL VÝPRAVY Snad se nedomníváte, že nemoc vaší ženy je tak vážná, že by potřebovala duchovní útěchu?

DES GRIEUX Zamlčel jsem vám totiž, pane, že nejsme se svou ženou oddáni, a rád bych co nejdříve s ní uzavřel sňatek.

VELITEL VÝPRAVY Věc je hezká, avšak není-li dívka, již jsem pokládal za vaši ženu, provdána, nemohu souhlasit s vaším sňatkem, neboť s ní mám jiné záměry.

DES GRIEUX (zoufale) Jiné záměry? A jaké, pane?

VELITEL VÝPRAVY Víte jistě, že jsem zde ve funkci zástupce pana guvernéra, a jelikož byla ta dívka poslána pro kolonie, je na mně, abych o ní rozhodl... Pokládám za své právo dát ji svému synovci Syneletovi, kterého upoutala! (Obrátí se prudce a bez pozdravu odejde.)

DES GRIEUX (volá za ním) Ale takového práva se nemůžete přece dovolávat jen tak svévolně! Chcete spáchat zločin! (běží k Manon) Manon, chtějí na nás spáchat zločin, chtějí mi vás vyrvat, chtějí vás provdat za jakéhosi dobrodruha, a jen proto, že jste se mu zalíbila, Manon. Bídne lidstvo, které připouštíš, aby zločin směl být zván právem! Manon, Manon, proč mi neodpovídáte, proč mlčíte, kam jste se tak zahleděla, Manon, co je s vámi, drahá Manon?...

MANON (hledí strnule kamsi a otvírá ústa, jako by mluvila, avšak z jejích úst nevycházejí žádná slova)

SLEPÝ ŽEBRÁK Mississippi, Mississippi, jsi jako bílý chrt, který vyje, Mississippi, vždy, když se blíží smrt. Mississippi, Mississippi, co tě to unáší, ach, vždyť ty jsi, Mississippi, jak člověk v rubáši...

DES GRIEUX (se zděšeně dívá na Manou, neví, má-li k ní mluvit nebo mlčet. Pak zoufale.) Manon, slyšela jste, má milenko, chtějí nás od sebe rozdvoujit, ale ne, přísahám, ani guvernér, ani Synelet a nikdo, nikdo nesmí se odvážit vztáhnout ruku na moji ženu, na mou milenkou, na moji ženu...

MANON (velice něžně se usmívá, avšak na celém jejím vzhledu, na jejích očích a na jejím nadzemském selhávajícím hlase, jenž má však stále něco ze skřivánčího zpěvu, je poznat, že mluví ze sna) Pierre, Pierre, ještě košík, ještě jeden košíček, ten malovaný, s uchem. Jsou tam mé (zašeptá, co) a mé... (zašeptá, co) a mé... (zašeptá, co... hluboce a tajemně) Nu, jsou tam přece mé věnečky, (pomalu) vě-neč-ky, vla-što-vič-ky, skři-ván-ko-vé, pej-sko-vé, mi-láč-ko-vé...

DES GRIEUX Slyšíš, Manon, nikdy nás nikdo nerozdvojí!

MANON Což nejsme svoji? (jako by trochu procitla) Čím to, že já, Manon, ač je mi šestnáct let, čím to, že já, Manon, mám opustit svět, vždyť život trvá chvíli, ach, vždyť ten život milý je jeden, jen jeden, jen jeden...

DES GRIEUX Jen jeden, Manon... Ale poněvadž je jen jeden život, slyšíte, slyšíte, poněvadž je jen jeden život, raději jej vezmu Syneletovi, než on by mi měl vzít vás...

MANON (opět ve snu) Polibek, hubička, dal jste mi pusinku, můj milý, my jsme se políbili... Proč ne? Prosím...

DES GRIEUX Manon, bojím se o tebe, bojím se, strašně se bojím...

MANON Ne, ne... (polo s vědomím) Hodiny zas už bijí čtvrt a ruce opět zebou... Hodiny zas už bijí čtvrt, odbijí půl a přijde smrt a vezme si tě s sebou, (dokončí v próze jako někdo stížený smrtelnou úzkostí) A vezme si mě s sebou...

DES GRIEUX Nevezme, Manon, vždyť jsem tvůj, vždyť tě chráním. Vždyť jsem tvůj rytíř, Manon!

MANON (v próze) Ach, jak jsem ráda, že jsem tak mladá... (rytmicky) Snad se to všechno změní, když rytíř, když rytíř mně poklony skládá, když rytíř našel ve mně zalíbení... Chci býti moudrá jak ty sám, moudřejší nad mudrce. Já od tebe víc nežádám než tvoji věrnost srdce... (vykřikne, jako by o něco úpěnlivě prosila. V próze) Já od tebe víc nežádám než tvoji věrnost srdce! (Manon poklesne, těžce dýchá, ztrácí dech, mluví bez hlasu...)

DES GRIEUX Manon, ještě jednou ti přísahám, že nikdy nikdo nežil šťastnější život než já... (Hořce pláče.)

MANON (prudce se vzchopí, z posledních sil vášnivě obejmě des Griexe, jako by mu chtěla říci něco navždy) Pojď ke mně, já to věděla, že dodnes mohou se dívat divy, že jednou potkám anděla (už jako by stála v ráji) a že ten anděl bude živý... (Manon se skácí a zemře.)

DES GRIEUX (andělsky) Ztratil jsem ji a dostal jsem od ní důkaz lásky i v okamžiku smrti... (Poklekne.)

SYNELET (vejde energicky, uchopí des Griexe za rameno, des Griex vskočí) Jsem Synelet. Nehledáte mne? Můj strýc mi dal slovo. Víím, že vás mé úmysly urážejí, a předvídal jsem dobře, že bude třeba servati se s vámi. Nuže, zkusme, kdo bude šťastnější.

DES GRIEUX (se vši šíleností, které je schopen člověk v takové situaci, vytáhne šavli a začne šermovat se Syneletem. Rychle jej donutí k ústupu až ke dveřím a za dveře.)

SLEPÝ ŽEBRÁK (zpívá) Vystavuješ, Mississippi, svou krásu na odív, doplujeme, Mississippi, ten pozděj a ten dřív. Mississippi, Mississippi, mé teskné varyto, jednou vyschne, Mississippi, i tvoje koryto... (Slepý žebrák se dotkne studené ruky Manon, a zatímco sbor za scénou opakuje konec jeho písně, zasténá zděšeně a se slepeckou gestikulací opustí krčmu.)

SCÉNA PÁTÁ Des Griex, Tiberge.

TIBERGE (vstupuje na scénu. Spatří mrtvou Manon. Jde k ní, zastaví se, smekne.) (Mezitím sbor opakuje za scénou konec písně Mississippi.) Již doletěla létavice, již uzavřel se vodní kruh, již nikdy, nikdy, nikdy více... Ať je ti milosrdný Bůh... (Obrátí se, aby odešel, avšak spatří rytíře des Griex, jenž vchází do krčmy, maje v ruce meč.)

DES GRIEUX (spatřiv Tiberge, zakryje si oči, jako by chtěl bodnout, a zvolá)
Odpusť mu, Bože, jeho viny... (Zahodí na zem meč a chce odejít.)

TIBERGE Na shledanou...

DES GRIEUX Ne... Adie... Manon, chci k tobě mezi stíny... (s pláčem) Ó
Tibergi!

TIBERGE (jde mu zvolna vstříc, avšak nedojde až k němu) Ó des Grioux! (Sbor
za scénou dozpívá konec písně Mississippi.)

Opona padá.

1